

חיברתי וערכתי בס"ד

בחסד ה' עלי

הצב"י נדיה אטון הי"ו

"ליל שימורים הוא לה'..."

פרשת צו שבת הגדול

חג פסח

סוף זמן אכילת חמץ: 10:03

סוף זמן ביעור חמץ (על ידי שיורוק

אותו בשירותים, או לשקית ולשפוך

אקונומיקה): 11:15

שעה עשירית: 15:54

צאת הכוכבים: 19:25

יציאת שבת: 19:40

ר"ת: 20:28

מוצאי שבת ליל הסדר

לפני ההכנות לומר

"ברוך המבדיל בין קודש לקודש"

יום השישי ו"ב ניסן

תענית בכורות

הבכורים טוב שישתתפו בסעודת מצווה

יום שישי ו"ג ניסן

לא לשכוח שריפת חמץ

עדיף לשרוף עד השעה 11:15

לא לשכוח מכירת חמץ

פרשת צו

שבת הגדול

בניסת שבת:

18:49

"השיר והשבח לחי העולמים..."

ברוך רחמנא דסייען מריש ועד כאן.

תודתנו נתונה לכל התורמים היקרים שעוזרים ומסייעים ודואגים, ומזילים מכספם, למען הוצאת העלון והפצתו, יהי רצון שתהיה משכורתם שלימה מאת ה'.

אביעה שלמי תודה וברכה קמיה דהרב הגאון מעוז ומגדול הרב שניא לוי שליט"א מס"ה "מעשה בהלכה" ורב קהילת "זרח השמש" אשר עומד לימננו בכל עת, ואף עוזר ומסייע, יהי רצון שירחיב גבולו בתלמידים אמן.

וכן יעזר תודה וברכה מו"ר אבי היקר וכן מרת אימי היקרה אשר עוזרים ומסייעים ואף מתייגעים למען הפצת העלון והוצאתו למכבש הדפוס יהי רצון שיוזכו לראות בשמחת כל יוצאי חלציהם בבריאות איתנה ונהורא מעליא.

אזכיר לטובה וברכה את מו"ר חמי הגאון הגדול הרב אורי נורית שליט"א ורעייתו מרת חמתי שתחי שעוזרים ומסייעים לנו, יהי רצון שיתברכו בכל מיילי דמיטב ברוחניות ובגשמיות אמן.

וכן אברך, ולי נאה לברך, את עזרת בקודש, אשת חייל עטרת בעלה, אישתי היקרה רבקה מנגב"ת, אשר מלבד טיפולה בבית ובילדים אף שותפה מלאה בעריכת העלון ובעיצובו, יהי רצון מלפני אבינו שבשמים שנוכה לגדל את ילדנו בדרך העולה בית א-ל, דרך התורה והמצוות אמן.

ואחותם בברכת הדיוט, יהי רצון שנוכה כל בית ישראל שיאמר הבורא לצרותינו די, ויחיש לגאולנו, ונוכה לראות בשום של אחינו הנמצאים בשביה בבריאות הנפש והגוף, והצלחה לכל חיילינו היקרים אמן.

בברכת שבת שלום וחג פסח שמח וכשר.

ג דבר העורך

ד דבר תורה בסעודה

ה שו"ת עם הרבנים

ו הלכות בדיקת חמץ

ז ערב פסח שהל בשבת

ח סדר בדיקת חמץ

טז

והוצאתי וגאלי
והצילתי ולקחתי

דבר העוזר

"קדושת ליל הסדר - רגע השיא"

אי"ה מחר בלילה נזכה להגיע אל הלילה הקדוש הזה, ליל שימורים הוא לה', לילה המשומר ובא מן המזיקים.

כתב רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א: אין לשער ואין לתאר את גודל ההארה והשפע הנשפע עלינו בלילה הזה, עד שכביכול הקב"ה פונה מכל עסקיו אלינו לעשות לנו ניסים בזמן הזה כבימים ההם, וכך מובא במדרש (פנים אחרים, נוסח ב פ"ו) אלוהים של אומה זו עסוק הוא להיות עושה להם נסים בלילה הזה.

מובא ב'תרגום יונתן' (פרשת תולדות) על הפסוק (בראשית כ"ז, א ויהי כי זקן יצחק ותכהין עיניו מראות" יצחק קרא לעשו בנו הגדול ביום י"ד ניסן, ואמר לו: "בני, בלילה הזה משבחים כל משרתי עליון לבורא עולם, ואוצרות השמים נפתחים".

וכן שנינו בפרקי דר' אליעזר (פ"ב) שבלי ליל הסדר נפתחים כל שערי שפע.

ומצינו במהרי"ל (סדר ההגדה ג) שבלי ליל הסדר הוא כביכול 'נישואין' בין ישראל לאביהם שבשמים, וכמו ש'כלה בלא ברכה אסורה לבעלה' (מסכת כלה פ"א), כך ב'נישואין' הללו - מברכין בליל הסדר "שבע ברכות" קודם אכילת מצה.

והם: 1. בורא פרי הגפן.

2. מקדש ישראל והזמנים,

3. שהחיינו

4. בורא פרי האדמה (על הכרפס).

5. ברכת "אשר גאלנו".

6. בורא פרי הגפן על כוס שני.

7. ברכת על אכילת מצה.

(השנה אי"ה נוסף שני ברכות בקידוש, בורא מאורי האש" והבדלה אך אינם

קשורים לספירה).

ואפילו מי שמרגיש בנפשו כי 'מגורש' הוא מן הקדושה [כדכתיב אצל אדם הראשון (בראשית ג כ"ד) 'ויגרש את האדם', ואמרו חז"ל (בר"ר יט ט) שנתן לו הקב"ה גט פיטורין והיה דינו כאשה מגורשת], הרי בליל הסדר חוזר לברית נישואין על ידי אכילת מצה, כקירבת אדם הראשון קודם החטא, והדברים נשגבים.

תארו לעצמכם איזו זכות יש לנו עם ישראל, שאנו באים בברית הנישואין עם בורא עולם, ואפילו מי שכל השנה היה רחוק, הלילה הזה כולם פותחים דף חדש!!!

מובא בגמרא (מגילה טו.) ששמע מרדכי על הגזירה שנגזרה על עם ישראל, גזר מרדכי תענית ביום טוב ראשון של פסח, כמו שנאמר (אסתר ד, י"ז) 'ויעבור מרדכי' - שציווה להתענות מי"ד ועד ט"ז

ניסן.

ולכאורה לא מובן: מדוע מיהר מרדכי לגזור כבר עתה תענית - לבטל את מצוות הלילה ולהשבית את החג בדבר שאינו צורך השעה, והרי זמן רב עמד לרשותו - והיה אפשר לו לגזור שיתענו אחר החג, כי לא הייתה הגזירה אלא ליום י"ג אדר - בעוד י"א חודשים.

ועוד יש להקשות, שהרי היה לו לקבוע התענית ב'יום הדין' - ראש השנה ויום הכיפורים שאז 'ספרי חיים וספרי מתים פתוחים לפניו'.

אלא, 'מרדכי ידע את כל אשר נעשה', וידע שהגזירה נכתבה ונחתמה בטבעת מלכו של עולם, ולא מלך טיפש - אחשוורוש, גזר להשמיד להרוג ולאבד את כל היהודים אלא הקב"ה גזר כן, ואין עצה ואין תבונה כנגד השם, ולא יועילו

שום תפילות ותחנונים לבטל הגזירה. אולם הזמן היחיד שניתן לבקוע כל השערים הוא ליל הסדר, ולכן גזר מרדכי תענית דווקא בליל הסדר שהוא הזמן המסוגל לבקוע שערי ברזל ולהרחיב את הפירצה שבחומת הדין. ואפילו גזר דין שיש בו שבועה אפשר לבטלו בזה הלילה.

וכבר הובא בזוהר הקדוש (ח"ב לה.) שבלי לילה זה אור היה להם כ'שמש בצהריים', והגידו צדיקים, שלא דווקא בשנה בה יצאו בני ישראל ממצרים היה כן, אלא בכל שנה ושנה מאיר לנו הלילה באור גדול כשמש בצהריים ממש.

ועלינו לנצל לילה זה שאם אוצרות השמים נפתחים בו, הרי הזמן מוכשר ומסונל מאד להתפלל על אחינו היקרים שעדין אינם איתנו ונמצאים בשבי שהקב"ה יחוס וירחם עליהם וישיב אותם לביתם בריאים ושלמים, וישלח הצלחה לכל החיילים היקרים כל אחד בכל מקום שהוא נמצא.

וכן על כל הענינים הפרטיים, בבנים בבריאות, ובפרנסה טובה, וכיוצא בזה, שהרי הקב"ה וכל הפמליא של מעלה עומדים סביבו ומביטים בעבודתו, ואהבת האב על הבן מתעוררת באותה שעה, וכל שערי רחמים פתוחים לפניו, ולכן אם יבקש ויתפלל בודאי ישמע ה'.

יהי רצון שישפיע עלינו ה' יתברך שפע גדול בזכות הלילה הקדוש הזה, ויבנה לנו את בית המקדש ונזכה לאכול מן הזבחים ומן הפסחים, אמן, בברכת שבת שלום וחג פסח שמח וכשר.

פרשת צו

דבר תורה לסעודה ראשונה

אש המצוות

"זאת תורת העלה היא העלה על מוקדה"

בספר תורה נכתבה האות מ' של המילה "מוקדה" קטנה יותר משאר האותיות, ואילו בפסוק "תמים תהיה עם ה' אלוֹקֶיךָ" (דברים י"ח, י"ג) נכתבה האות ת' גדולה יותר משאר האותיות.

וביאר הרב הקדוש מקוצק זיע"א שבנוגע לאש ההתלהבות בעבודת ה' בינו לבין קונו, על האדם להסתיר את האש (הרמוזה במילה מוקדה), ורק קצת יראה החוצה. מה שאין כן בעיניני תמימות ואמונה, עליו להרבות בהם עד שיפרצו החוצה, ויהיה מכריז כלפי חוץ כי ה' הוא האלוֹקים.

"וכלי חרש אשר תבשל בו ישבר"

רש"י הקדוש: והוא הדין לכל הקודשים. ומדוע באמת נאמר הדין הזה דווקא אצל קרבן חטאת? ברם, רמז יש בדבר, שאדם הספוג בחטא כדוגמת כלי החרס שסופג בקרבו את טעם האיסור, אין לו תקנה אלא לשבר את ליבו ואת הרגלי החטא שלו, אבל רק עם לב נשבר יוכל לבוא לידי טהרה...

דבר תורה לסעודה שניה

אור החיים הקדוש

"צו את אהרן ואת בניו לאמר"

רבנו הקדוש מבאר את הפסוק בדרך רמז על הגלות האחרונה שאנו נמצאים בה, שהכתוב בא לנחמנו מעצבון נפשנו על תוקף הגלות, כי כל יהודי ויהודי מיאנה להנחם נפשו בראותו את אורך הגלות.

הגלות שבה אנחנו נמצאים כעת שונה במהותה מכל הגלויות שעברו על עם ישראל, ואין לדמותה לגלות מצרים שהיתה רק ארבע מאות שנה, או לגלות בבל שנמשכה רק שבעים שנה, כיון שבגלות זו אנו נמצאים כבר כמעט אלפים שנה, ולא רק האריכות אלא גם הקושי והעיני שהגויים משתעבדים בנו. כל זה יכול לגרום לנו לחשוב ולומר שלא יהיה קץ לגלות המרה הזאת ח"ו. ולכן בא הקב"ה הצופה ומביט עד סוף כל הדורות, שהוא רואה עד איזה דור תהיה אריכות הגלות, והודיע למשה לזרז את עם ישראל ובראשם את בני התורה, שהרי 'צו' הוא לשון זירוז וכן הוא ציווי לדורות, ובא הכתוב ואמר: 'צו את אהרן ואת בניו לאמר', שכוונתו לכוהנים ובני התורה אשר מורים לעם את הדרך אשר ילכו בה, וציווה להם להודיע לכלל ישראל שלא יתיאשו מאורך הגלות וקשייה כיון ש'זאת תורת העלה', והכוונה היא להשמיע לנו במילה 'זאת' שהיא לשון מיעוט, ובא הכתוב למעט את כל העליות שהיו קודם הגאולה שעתידה להיות, והיא הגאולה המעולה מכל הגאולות שהיו עד עכשיו.

דבר תורה לסעודה שלישית

פניני הבן איש חי

"ביום צותו את בני ישראל להקריב את קרבניהם לה' במדבר סיני"

"בשעה שציווה הקב"ה לישראל פרשת קורבנות נתקבצו כל אומות העולם אצל בלעם הרשע, אמרו לו מפני מה ציווה הקב"ה לישראל פרשת הקורבנות ולנו לא ציווה? אמר להם שוטים שבעולם! ישראל שקיבלו את התורה נתן להם פרשת קורבנות, אבל אתם שלא קיבלתם את התורה - לא נתן לכם פרשת קורבנות."

לכאורה דברי המדרש הללו צריכים ביאור, דהלא הקורבנות באים לכפר על העבירות, ואם כן אף לאומות העולם - שלא נתנה להם התורה, יש צורך בהם, שאילו יעברו על אחת משבע מצוות בני נח יביאו קרבן לכפרתם, ומדוע זה שלא קיבלו את התורה גורם למנוע מהן את פרשת הקורבנות? ויש לתרץ על פי דברי התלמוד ירושלמי במסכת מכות: שאלו לחוכמה, חוטא מה עונשו? אמרה להם: 'חטאים תרדוף רעה'... שאלו לתורה, אמרה להם: 'ביא קרבן ויתכפר לו וכו'.

הרי שהעצה להביא קרבן לכפרה ניתנה רק על ידי התורה, ולכן בדין הוא שרק מי שקיבל את כל דברי התורה, זכאי לכך שיקבל גם את החלק שבתורה שנאמר בו שהבאת הקורבן מכפרת על החטאים. וזהו פירוש המדרש, שבשעה שנתן הקב"ה לישראל את פרשת הקורבנות, ובכך למעשה הוא גילה שיש פתרון נוסף לאדם החוטא, ואין הוא צריך דווקא למות או לסבול רעות כדברי החכמה והנבואה, נתקבצו כל אומות העולם לפני בלעם בחשש, ושאלוהו האם גם להם נתת אותה מתנה מופלאה שיוכלו להביא קרבן ויתכפר להם, ענה להם בלעם: שוטים שבעולם! התורה היא "עסקת חבילה", מי שהסכים ליטול את כולה - נטל גם את פרשת הקורבנות, ולכך לא נותר אפוא אלא להשאר עם הפסוק "והנפש החוטאת היא תמות".

דבר תורה לסעודה רביעית

הלכות תפילה

אמירת שלום קודם התפילה

כיון שהגיע עמוד השחר, אסור לו לאדם שיקדים לפתח חבירו ליתן לו שלום קודם התפלה, ואפילו הוא אביו או רבו, אבל מותר לומר לו צפרא דמרי טב. ואפילו זה אינו מותר אלא כשהוצרך ללכת לעסק מעסקיו או לשום ענין, ואגב זה נכנס אצלו ליתן לו שלום. [משנ"ב סק"ב]. אבל אם אינו הולך אלא להקביל פניו קודם התפלה, אפילו זה הלשון אסור. ואם פגע בו בדרך מעיקר הדין מותר לומר לו שלום. אך טוב לומר גם בזה בלשון אחר, כגון בוקר טוב, וכדומה.

להעיר את חבירו

מותר להעיר את חברו ששמו שלום ולקראו לו בשמו, אף שהוא קודם התפילה.

לאחר תפילת שחרית

כל מה שאמרנו שאין להקדים שלום לחבירו הוא דוקא קודם תפלת שחרית, אבל אחר תפלת שחרית, כל היודע בחבירו שהוא רגיל ליתן לו שלום ואינו נותן לו שלום, נקרא גזלן, כמבואר בגמרא.

גרציה לוי

בת מזל טוב

ינית בת רחל

טינה בת אסתר

תנצבה

לאה בת

סוליקה דביבו

ז"ל (הי"ד)

תנצבה

"כל השונה הלכות בכל יום..."

**שו"ת עם
הרה"ג אורן נודית**

שיפוז מאפיה בחול המועד פסח

דיון משפחתי עם הרב יצחק זלברשטין

**שו"ת עם
הרה"ג בנימין הודה**

ליל הסדר לחיילים בלחימה

שאלה: האם מותר לשפץ מאפיה בצביעה וריצוף בחול המועד פסח על ידי גוי, כאשר בדק את החמץ בערב פסח ומכר את החמץ בעין, ואם לא ישפץ בחול המועד יצטרך לסגור המאפיה אחר החג ולשלם לעובדיו אותם ימים.

תשובה: מותר לשפץ מאפיה בצביעה וריצוף בחול המועד פסח על ידי גוי, כאשר בדק את החמץ בערב פסח ומכר את החמץ בעין, ואם לא ישפץ בחול המועד יצטרך לסגור המאפיה אחר החג ולשלם לעובדיו אותם ימים.

ברירה ביום טוב

שאלה: האם מותר לברור אוכל דק שקשה יותר לברור מתוך רוב פסולת ביום טוב.

תשובה: מותר לברור ביום טוב לצורך בו ביום, אע"פ שאינו לצורך לאלתר, וכשהמאכל מרובה והפסולת מועטת יברור הפסולת מתוך האוכל, אא"כ יש טורח יותר בברירת הפסולת כגון שהוא דק, אז יברור האוכל, ואם הפסולת מרובה תמיד יש לברור האוכל מתוך הפסולת אף אם יש יותר טורח בברירת האוכל כגון שהוא דק, כיון שהפסולת מרובה אינה בטלה ואסורה בטלטול.

ממציאת האפיקומן, והמשיך בחפזים קדחתניים, עד שלבסוף מצאו במקום סתר כלשהו... עקשיו מגיע הילד ודורש ממני (האבא) את המגיע לו...

התלבטתי, כיצד עלי להגיב לנוכח דרישת בני; מצד אחד, בפמצה שמצא לאחר שפכר אכלנו את האפיקומן, אין פכר תועלת; אך מאידך, הן הזהירונו חז"ל (ספ"ה מ"ו): לא יבטיח אדם לבנו הקטן דבר מה, ולא יעמוד בהבטחתו, משום שפכר הוא מלמד את בנו לשקר! ואם כן, שמה גם אני צריך לעמוד בהבטחתי, ולתת לבני את הפרס...

לבסוף הפטרתי ואמרתי לבני: גלג ונעשה שאלת רב, ואם יצריע הרב שהמתנה מגיעה לך, תקבלה!...

תשובה:

יש ליתן לילד את המתנה, שכן טעם מנהג חטיפת (או החפצת) האפיקומן בליל הסדר, הוא כדי להביא לך שהילדים לא ירדמו, אלא ישתכחו בסדר, באמירת ההגדה ולמוד נסי יציאת מצרים. וכפי הנראה מנהג זה התפשט בעקבות דברי רבי אליעזר בגמרא (פסחים ק"ט): "חוטפין מצות בלילי פסחים בשביל התינוקות שלא יישנו", (פמבאר ב"ח ע"קב"ב סימן תע"ב סק"ב).

ואם כן, לא אכפת לנו אם האפיקומן פכר נאכל או לא, אלא כיון שעסק הילד באפיקומן, וגם מצאו, ועל ידי זה נותר ער והשתתף בסדר, מגיע לו הפרס!

לסכום: יש להעניק את הפרס לילד שמצא את האפיקומן.

"מצות תאכל... בחצר אהל מועד יאכלוה" (ויקרא ו', ט). "יאכלוה" מיתר, למדנו שתהא באחרונה נאכלת, כמו שבפסח דרשנו "יאכלוה" שאין מפטירין אחר פסח אפיקומן (העמק דבר)

יהודי אחד נגש אל הגאון רבי יצחק זילברשטין שליט"א, וספר את אשר ארע בביתו בליל הסדר:

בכל שנה בליל הסדר הנערך בביתנו, מחביא אחד מבני הבית בתחלת הסדר את מצת האפיקומן, ולאחר ה"שליח עורר", מחפשים ילדי הקטנים את האפיקומן, והמוצא, זכאי לדורש ממני מתנה כלשהי בה הוא חפץ.

והנה, השנה הסבתא היתה זו שהחביאה את האפיקומן. כשהגענו ל"צפון", מהרו הילדים לחפש את האפיקומן. חפשו וחפשו בכל מקום אפשרי, בכל פנה וזווית בבית, נברו בכל מגרה וארון, אך למרבה הפלא, האפיקומן לא נמצא!

שעת חצות הלילה פכר מתקרבת, ובבית ברירה פנינו ושאנו את הסבתא היכן החביאה את האפיקומן. אלא, שלאחרונה החלה הסבתא ללקות באלצהיימר (ל"ע), ולא זכרה כלל שהחביאה את המצפה...

מה עושים כשלא מוצאים את האפיקומן? - פכר כתב לנו הרמ"א (ס"ס תע"ז, בשם הרמב"ם): "אם נאבד האפיקומן, יאכל כזית ממצה שמונה אחרת". וכך אכן עשינו.

סימנו את אכילת האפיקומן, ברכנו ברכת המזון, ואמרנו בשמחה ובהודאה מרבה את ההלל, ופתאום נשמעת צהלה אדירה: "מצאתי! מצאתי את האפיקומן!"

היה זה אחד מילדי שלא התקצט

שאלה: חיילים הנמצאים בלחימה בליל פסח אם יכולים להקדים את עשיית ליל הסדר לפני השקיעה.

תשובה: חייל בתפקיד שלא יכול לעשות את כל ליל הסדר כתיקנו, כשיגיע הלילה יקרא את ההגדה מעבדים היינו עד הרי זה משובח, ואם יש לו עוד זמן, יקרא מצה זו שאוכלים כלשון הזה, וישתה ארבע כוסות בזה אחר זה ויברך הגפן רק על הכוס הראשון ועל הכוס השלישי של ברכת המזון ויעשה הפסק בין כוס לכוס זמן שיעור שתיית רביעית. ואת שאר המצוות יעשה בהמשך הלילה אפילו לאחר חצות, ואם עשאה לאחר חצות יעשה בלא ברכה.

סלט כבד בליל הסדר

שאלה: לנוהגים איסור אכילת צלי בליל הסדר האם סלט כבד צלוי מותר באכילה בליל הסדר.

תשובה: סלט כבד צלוי הוא בכלל איסור אכילת צלי בליל הסדר, אבל אם מערבבו בנוזל אחר בבישול מותר לאוכלו בליל הסדר גם לנוהגים איסור.

שכח לאכול אפיקומן

שאלה: מי ששכח לאכול אפיקומן ועשה מים אחרונים וזכר שלא אכל אפיקומן, אם מותר לאכול עוד דברים אחרים לפני שיאכל מהאפיקומן.

תשובה: כשחזור לאכול אפיקומן מותר לאכול עוד דברים אחרים לפני שיאכל את האפיקומן.

לברכה והצלחה

**מדרכי זיפה
מודנו וב"ב
ליאור ושיר
מודנו**

לדפואה שלומה

**דודית
בת עמליה
יצחק בן חנה
ליזה בת וואסי**

לדפואה שלומה

**ברוך חי בן לאה
רחל בת שרה
מידה מרים
בת רחל**

לדפואה שלומה

**יוליה בת לדיסה
דוד בן טטיאנה
סולטנה
בת פרחא**

לדפואה שלומה

**מורי בת רחל
דוג'ה סלומון
בן דבקה
חנה בת חפסה
תנצבה**

דינים השייכים בשבת זו

הפטרה

ההפטרה בשבת זו "וערבה לה" מנחת יהודה וירושלים", בין כשחל שבת הגדול בערב פסח, ובין כשחל קודם לכן. ואם יש מנהג ברור וקבוע באיזה בית כנסת שאין מפטירין אלא בפרשת השבוע, אין לשנות מהמנהג מפני המחלוקת. ובפרט שיש להם על מה שיסמוכו.

שבת הגדול שלום

יש נוהגים לומר אחר התפלה איש לרעהו "שבת הגדול שלום" או "שבת הגדול מבורך", ומנהג יפה הוא.

אכילת מצה בשבת זו

בערב פסח אסור לאכול מצה, כדי שיוכל לאכול את המצה בלילה לתיאבון, לכן בשבת זו אסור לאכול מצה, אומנם בליל שבת בסעודה הראשונה מותר לאכול מצה (ועיין בבא"ח דס"ל דגם בליל ערב פסח אסור לאכול מצה).

אכילת חמץ בשבת זו

הנוהגים לאכול חמץ בשבת זו, יתפללו תפילת שחרית מוקדמת, ולא יאריכו בניגונים ובפיוטים. יגיעו לביתם ויסעדו מיד סעודה שניה של שבת, ויזהרו לסיים את הסעודה השניה עד השעה 10:03, ולאחר מכן יבערו את החמץ על ידי שיפוררו אותו ויזרקו אותו לשירותים, או יפוררו ויכניסו לשקית וישפכו עליו אקונומיקה.

ביטול החמץ

הנוהגים לאכול חמץ בשבת זו בסעודה הראשונה והשנייה, יבטלו את החמץ לאחר סיום האכילה.

תפילת מנחה של שבת

בשבת יתפללו מנחה גדולה כגון בשעה 13:15 ולאחר מכן מיד יסעדו סעודה שלישית, כדי שיאכלו לאכול בערב בתיאבון.

סעודה שלישית

יסעדו סעודה שלישית לפני שעה עשירית (15:54) לפי אופק באר שבע) כל אחד כפי מנהגו [יש הנוהגים מצה מבושלת או מטוגנת, יש הנוהגים במצה עשירה, ויש הנוהגים בבבשר ודגים או מיני פירות].

אגרת רבי שמשון

בשבת זו שהיא ערב פסח טוב לקרוא את אגרת רבי שמשון מאסטרופולי (לקמן עמ' ט"ז), וכן את סדר קורבן פסח.

שטיפת הבית לאחר סעודה שלישית

מותר לשטוף את הבית לאחר הסעודה באופן רגיל, מותר לשטוף בשבת ויום טוב, דהיינו שפיכת מים

נקודתית על מקום הלכלוך וגריפת המים במגב גומי או פלסטיק (ולא במגב ספוגי משום סוכט), (חזו"ע שבת ח"ד עמ' מ"ט). ולאחר שעשה כך מותר לקחת מטלית יבשה ולספוג בעדיניות את הלחלויות שנשארה ברצפה (אור ההלכה שבת עמ' כ"ז).

שטיפת כלים

אסור לשטוף את הכלים אם לא עתיד להשתמש בהם עוד בשבת מכיוון שמכין בזה את הכלים לסעודת ליל יום טוב. אבל כוסות מותר לרחוץ, מפני שכל הזמן שותים בהם. אומנם אם נוצר סירחון מחמת שאריות האכילה מותר לשטוף גם את שאר הכלים.

סידור השולחן

אין לסדר את השולחן והכלים בשבת ערב הפסח לצורך ליל הסדר, אלא עד זמן צאת הכוכבים בשעה 19:25, שאין שבת מכין ליום טוב. ואם יש צורך גדול להכין השולחן וכליו קודם צאת הכוכבים, כגון שהמקום רחב ידים ובני הבית מרובים, יכולים להקל בזמן בית השמשות של מוצאי שבת (ילקו"י שבת ב' עמוד רכג).

מקלחת

מותר להתקלח ולטבול במקווה טהרה בשבת (בתנאים המותרים) אפילו שכוונתו לעשות כן לקראת החג, ואין בזה משום "הכנה", רק לא יאמר בפיו שעושה זאת לצורך הלילה.

שינת צהרים

צריך כל אדם לישון ביום השבת, כדי שיוכל להיות עירני בלילה, לערוך את הסדר בשמחה ובטוב לבב. ובפרט הנשים והילדים יקפידו בזה. ביום שבת לא יאמר 'אלך לישון שיהיה לי כוח להיות נעור בלילה' ואף אם מטרת כוונתו להיות נעור בשביל מצווה, כגון אמירת ההגדה בליל הסדר.

הכנסת בקבוקי שתיה למקרה

אסור להכניס בקבוקי שתיה למקרה לצורך מוצ"ש. אך אם לא תהיה אפשרות להכניס את השתיה באופן שהיא תספיק להתקרה, מותר להכניס למקרה בתנאי שמכניס בעוד היום גדול (לדוגמא בשעה 14:00). (ילקו"י שבת כרך ב' עמ' רכ"ב ס"ק כ"ו).

הוצאת מאכלים מהמקפיא

מותר להוציא מאכלים קפואים מהמקפיא כדי להפשירם לסעודת החג. ואין בזה איסור מכין משבת ליום טוב, כיון שההפשרה נעשית מאליה. מה גם שאין בזה טרחה, וזה לצורך מצוה.

הנחת מאכלים על הפלטה

תבשילים המבושלים כל צרכם, מותר להוציאם מהמקפיא בשבת וליתנם על גבי הפלטה כשהיא כבויה ותדלק מאליה לאחר זמן על ידי 'שעון שבת' שיכוון מערב שבת, [למשל יניח את התבשילים בשעה 17:00, והפלטה תידלק בשעה 18:00], ובכך יתחממו התבשילים היטב היטב עד הלילה. ואף להניח מרק קר מבושל על הפלטה שיתחמם מותר, כיון שענתה הפלטה היא כבויה ורק תדלק לאחר זמן, הרי זה 'גרמא' שמותר (קיצור חזו"ע עמ' שע"א).

מעלת אמירת ההגדה

הקב"ה עומד על גביו

מובא בזוהר הקדוש (ח"ב ט:): שהקב"ה וכל הפמליא של מעלה יורדים לחזות בנועם זיו עבודת בני ישראל בלילה הזה (וע"ע בפרי עץ חיים), ונמצא שהאדם יושב בביתו לפני מלך מלכי המלכים פשוטו כמשמעו ממש, והקב"ה כביכול עומד על גביו.

כדרגת אדם הראשון לפני החטא

מצינו במהרי"ל (סדר ההגדה ג) שבליל הסדר הוא כביכול 'נישואין' בין ישראל לאביהם שבשמים, וכמו ש'כלה בלא ברכה אסורה לבעלה' (מסכת כלה פ"א), כך ב'נישואין' הללו - מברכין בליל הסדר 'שבע ברכות' קודם אכילת מצה (שבע הברכות הם שלש בברכת הקידוש - בורא פרי הגפן, מקדש ישראל והזמנים, שהחיינו, בורא פרי האדמה על ה"כרפס', ברכת 'אשר גאלנו', ובורא פרי הגפן על כוס שני, וברכת על אכילת מצה).

ואף מי שמרגיש בנפשו שמגורש הוא מהקדושה [כדכתיב אצל אדם הראשון (בראשית ג כד) 'ויגרש את האדם', ואמרו (בר"ר יט ט) שנתן לו הקב"ה גט פיטורין והיה דינו כאשה מגורשת], הרי בליל הסדר חוזר לבירת נישואין על ידי אכילת מצה, כקירבת אדם הראשון קודם החטא.

ביטול כוחות הטומאה

מבאר ה'חתם סופר' בדרשותיו (שבת הגדול) שהקב"ה השפיע קדושה על בני ישראל בלילה ההוא עד שנתבטלו כל כוחות הטומאה בתתק"ס חלקי הקדושה (כי תתק"ס היינו שיעור מקוה, וזה טיהר הכלים).

פסח - בקשת משאלות ליבנו

מובא בבאר הפרשה: בגשת האדם לשאלת 'מה נשתנה' נעשה 'עת רצון' בשמי מרום, ואפשר להתפלל ולבקש כל משאלות לבו, והיינו 'הבן שואל' יכול כל איש מבני ישראל הנקראים 'בנים למקום' לבקש בקשותיו מאביו שבשמים. וכך מובא ב'בית אהרן' (עט:): "אבי צדוק"ל אמר כאן: 'הבן שואל', פירוש

שואל הוא מלשון שאלה ובקשה, כלומר כאן יכול כל אחד מעם ישראל לשאול ולבקש מאביו שבשמים כל מה שצריך, ולקבל חיות על כל הדברים בלילה הזה ולהשיג מה שלא עמל ויגע על זה".

זרע של קיימא

כתב רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א: ביותר אפשר לפעול על חשוכי בנים שיפקדו בזרע של קיימא.

חינוך הילדים

אף מי שכבר זכה לבנים, יקיים 'הבן שואל' (שאלה מלשון בקשה) - לשאול ולבקש על הבנים, שילכו בדרך הישר והטוב, ויפות הן התפילות בליל הסדר שבוקעות רקיעים ובכוחן להפיל כל המחיצות המפרידות בין ישראל לאביהם שבשמים.

פתיחת הלב לתורה

עוד יש להביא בסגולת אמירת 'מה נשתנה' וכמו שכתב בספר "ויגד משה" (סכ"א אות י"ג): ראיתי בכתב יד הרב הגאון בעל המחבר ספר שו"ת 'משנה שכיר' ז"ל שכתב שבספר 'כורסיא דאליהו' ממקובל קדוש מירושלים, הביא בשם בעלי מקובלים שעל ידי שאילת מה נשתנה גורמין פתיחת הלב לתורה, ועל כן נהגתי בביתי שכל המקובצים אצלי בליל הסדר כל אחד ואחד שואל ימה נשתנה - ומתפלל שיהיה לו לפתיחת הלב, ואחר גמר כל הנאספים גם אני בעצמי אומר מה נשתנה

"ונצעק אל ה'..."

סגולה בדוקה ומנוסה כשמגיעים בקריאת ההגדה למילים "ונצעק אל ה'..." לבקש ולצעוק לקב"ה מכל הלב על כל צרותיו, והקב"ה יעזרהו. (באר הפרשה)

שפע אלוקי

מובא ב'חתם סופר' (דרשות, ח"ב רנב), וז"ל: כי מובטחים אנחנו אפילו בגלות הזו, בשעה שאנחנו יושבים לספר ביציאת מצרים לבנינו, להשריש לבותם ביראת ה', אזי שפע אלוקי יורד עלינו כמו בצאתנו ממצרים, עכ"ל.

הלכות ליל הסדר

טוב לחזור ולש

למש נדע כל אחד מה לעשות

יאמרו תחלה: "ברוך המבדיל בין קדש לקדש" בלי שם ומלכות (חזו"ע פסח עמוד רסח).

הלל בתפילה של ליל החג

יזכיר לנשים לגמור את ההלל בברכה בתפילת ערבית של ליל החג (יחו"ד ח"ה סי' לד).

הדלקת נרות של יום טוב

מדליקים נר לכבוד יום טוב, ויש להזהיר את הנשים שלא ידליקו את הנרות קודם צאת השבת, ועדיף שידליקו לאחר שבעליהן יגיעו מבית הכנסת לפני תחילת הקידוש. וכן צריך להדליק על ידי העברה מאש לאש, על ידי שהכינו נר מוכן לפני השבת, ולכן יכינו מיום שישי נר שעוה של 48 שעות, כדי שיוכלו להעביר ממנו אש לנרות יום טוב. וצריך לברך לפני הדלקת הנרות: "ברוך אתה ה' אלוקינו מלך העולם אשר קידשנו במצוותיו וציוונו להדליק נר של יום טוב".

ברכת שהחיינו בהדלקת נרות

לכתחילה לא יברכו הנשים "שהחיינו" בעת ההדלקה, שמכיון שברכת שהחיינו נתקנה על עצם היום טוב, ולא נתקנה על הדלקת הנרות, יש לחוש בזה להפסק בין ברכת להדליק נר של יום טוב לבין ההדלקה. אומנם אם יש לנשים מנהג ברור לברך שהחיינו בהדלקת נרות, יכולות לסמוך על מנהגן ולברך, וכן יכולות לענות "אמן" אחר ברכת שהחיינו ששומעות בקידוש בליל פסח מפי בעליהן, ואין לחוש בזה להפסק בין ברכת הגפן לטעימה [מכיוון שברכת שהחיינו נתקנה גם על הכרפס וארבע כוסות וההגדה (חזו"ע פסח עמ' רעא)].

הכנת הנרות להדלקה

כאשר מכינים את הנרות להדלקה, נכון שלא יוציא מהכוסיות את הפתילות הישנות משום מוקצה, אולם אפשר להוציא אותם על ידי קיסם או מזלג. (ילקו"י פסח כרך ג' עמ' רע"ט).

המדליקים בנרונים

המדליקים נרות של יום טוב בנרונים (שהמסגרת שלו עשויה ממתכת דקה) יתכן ששארית המתכת הזו נחשבת למוקצה, אלא אם כן ראויה לשימוש חוזר (כגון נר אחר שהמסגרת שלו נהרסה). לכן יניח את הנרונות החדשים ליד הישנים ועל ידי כך ידחוף את הישנים לתוך שקית אשפה שהוא טלטול מן הצד לצורך מקומו - שמותר. (שם).

פתיל צף

טוב להכין פתיל צף יום שישי כמות שיספיק להדלקת נרות לשבת

מוצאי שבת ליל ט"ו בניסן ליל הסדר

אי"ה השנה חל ליל הסדר במוצאי שבת, וישנם כמה הלכות שונים בדיני הקידוש וההבדלה, וההכנה, בס"ד הבאנו כמה מעיקרי הדינים

"ברוך המבדיל בין קודש לקודש"

אין להתחיל בשאר ההכנות לחג עד קצת אחרי צאת הכוכבים (19:27). וקודם ההכנות, יאמר: "ברוך המבדיל בין קודש לקודש". ואם בני הבית מרובים והזמן דחוק, יכולים להתחיל בסידור השולחן לאחר השקיעה (19:09), אבל את שאר המלאכות כהדלקת אש ובישול, לא יתחילו קודם צאת השבת כלל ועיקר.

זמן רבנו תם

הרגיל להוציא את השבת כזמן רבנו תם (20:28), ישים לב שלא להדליק אפילו מאש לאש קודם זמן זה, ורק בשאר ההכנות שאינן איסור מלאכה מן התורה בשבת, כשטיפת כלים וסידור שולחן, רשאי לעשות קודם זמן זה. ומכל מקום רשאי לומר לחברו שלא מוציא את השבת כזמן רבנו תם או לילדו הקטן, שידליק עבורו את האש והגז, ואז יהיה רשאי בעצמו לתת על האש את התבשילים המבושלים כדי לחממם, ואפילו תבשילים לחים כמרק וכיוצא בזה שבשבת אסור לחממם, בזמן זה מותר לחממם ולהרתיחם. וכמו כן, רשאי לכתחילה לתת בעצמו מרק קר על פלטה דלוקה אף שהמרק ירתח (בהלכה ובאגדה).

ניתוק הפלטה

פלטה המכוונת בשעון שבת, ובמוצאי שבת כבתה, וצריכים את המקום במטבח מותר להוציא את התקע מהשקע בשינוי (משום מוקצה) ולפנות את הפלטה למקומה (ילקו"י יו"ט עמ' שכ"א).

תפילת ערבית של מוצאי שבת

במוצאי שבת אומרים בתפלת ערבית "ותודיענו". ואם שכח לומר ותודיענו, ונזכר באמצע הברכה, חוזר ואומר ותודיענו, בין פרק לפרק בתוך הברכה האמצעית של התפלה. ואם כבר אמר "ברוך אתה ה'" ונזכר שלא אמר "ותודיענו", אפילו עדיין לא חתם מקדש ישראל והזמנים, אינו חוזר, שהרי עתיד הוא להבדיל על הכוס בקידוש כשאומר יקנה"ז.

אישה ששכחה לומר ותודיענו

נשים ששכחו ולא אמרו "ותודיענו" בתפלה, כשיבואו להדליק הנרות

שחל במוצאי שבת

ענ את ההלכות בליל הפסח הבא עלינו לטובה

ולחג, אך מעיקר הדין אם לא הכין אפשר להכניס בחג את הפתילה לתוך השעם. אך אם השעם סגור וכדי להכניס את הפתילה עושה חור (אפילו שיש סימון של החור) אסור להכניס משום חשש מכה בפטיש. (שם עמ' ר"פ ועיין בהערה)

שתיה לפני הקידוש

אפילו שבכל מוצאי שבת מותר לשתות מים לפני ההבדלה, בלילה זה שמתחייבים גם בקידוש, אסור (בין לגברים ובין לנשים) לאכול ולשתות עד אחרי הקידוש וההבדלה. ואפילו אם הבדיל כבר בתפילה (באמירת "ותודיענו") אסור לו לאכול ולשתות עד אחרי הקידוש וההבדלה.

שכח לומר ותודיענו וטעם לפני הקידוש

אדם שטעם משהו לפני הקידוש ושכח לומר "ותודיענו" בתפילה דעת רבים מן הפוסקים שצריך לחזור ולהתפלל שוב את תפילת ערבית של חג פסח ולומר ותודיענו (הפמ"ג סי' רצ"ד, כה"ח סי' רצ"ו ס"ק מ"ד), ודעת מרן הרב עובדיה יוסף זצ"ל שיחזור בתנאי של נדבה (חזו"ע שבת ח"ב עמ' שע"ט). [ואע"פ שביום טוב אין תנאי של נדבה, י"ל דכתב זאת לרווחא דמילתא (אשרי האיש לרב אושרי אזולאי שליט"א)].

סדר הקערה

מניחים על השולחן קערה שיש בה: שלוש מצות, מרור (חסה), חרוסת וכרפס, ושני תבשילים אחד זכר לקורבן פסח ואחד זכר לקורבן חגיגה ונהגו ששני התבשילים הינם בשר וביצה. (שו"ע תע"ג ס"ד)

סדר הקערה לפי האריז"ל

סימני הסדר

קדש ורחץ כרפס יחץ מגיד רחצה מוציא מצה מרור כורך שולחן עורך צפון ברך הלל נצה

קדש

ברכות הקידוש

בקידוש של ליל הסדר מברכים חמישה ברכות והסימן הוא: "יקנה"ז", ראשי תיבות: יין, קידוש, נר, הבדלה, זמן. כלומר: בורא פרי הגפן, מקדש ישראל והזמנים, בורא מאורי האש, המבדיל בין קדש לקדש,

ושהחיינו.

אין מברכים אלא על נר העשוי להאיר, אבל אם הודלק למטרה אחרת, אין מברכים עליו, לכן יש להקפיד להדליק מערב שבת נר מיוחד לצורך ברכת בורא מאורי האש בקידוש, ולא לברך על הנר נשמה שהדליק לצורך העברה מאש לאש, משום שזו לא הודלק להאיר, ואין לברך עליו, אלא יעביר ממנו אש ויברך עליו.

נר אבוקה

מצוה מן המובחר לברך על נר אבוקה (נר עם ב' פתילות). לכן טוב שקודם החג יכינו נר כזה (יכול לחתוך מנהר הקלוע של ההבדלה חתיכה בגודל 2-3 ס"מ וידביק לצלחת זכוכית, ולא פלסטיק).

נר ההבדלה

כשחל יום טוב במוצאי שבת, אין כדאי לחבר שתי נרות לצורך ברכת מאורי האש, בשביל לברך על אבוקה, אלא יברך על נר אחד בלבד (ילקו"י פסח כרך ג' עמ' רס"ז).

כיבוי נר ההבדלה

יזהר שלא יכבה את נר ההבדלה, שאסור לכבות ביום טוב, אלא ידליק נר קטן שיתכבה מאליו, וכן יזהר שלא לכבות את הגפרור שמדליק ממנו.

הבדלה

בברכת ההבדלה אומרים "ואת יום השביעי מששת ימי המעשה הקדשת, והבדלת והקדשת את עמך ישראל בקדשתך". הואיל וצריך להפסיק בין תיבת "קדשת" לתיבת "והבדלת", משום שהאחרונה שייכת להלן. והוא הדין בנוסח "ותודיענו" שאומרים בתפלה, שיש לומר: קדשת, והבדלת וקדשת.

הקידוש בעמידה

בקידוש הלילה נוהגים לאומרו בעמידה, וגם בברכת ההבדלה אומר אותה בעמידה (אפילו שבכל שבת יושבים בזמן ההבדלה) ויש נהגו לשבת בברכה זו, אך המנהג לומר הכל בעמידה.

טעה וחתם המבדיל בין קודש לחול

מי שטעה בהבדלה ובחתימת הברכה במקום המבדיל בין קדש לקדש חתם המבדיל בין קדש לחול, אינו צריך לחזור ולברך. (שם כרך א' עמ' תשצ"ב).

הלכות ליל הסדר

טוב לחזור ולש למש נדע כל אחד מה לעשות

מזיגת הכוס

את המזיגה ראוי שכל אחד עם זוג לשני דרך חירות.

שיעור הכוס

שיעור הכוס רביעית הלוג, שזה 81 מ"ל, וישתה לכתחילה את כולו, ובפרט בכוס ראשון כדי שיהיה חשוב קידוש במקום סעודה (ומכל מקום אין זה לעיכובא, שההגדה של פסח וסיפור יציאת מצרים לא נחשבים הפסק, כיון שהם צורך הסעודה), וכן בכוס שלישי או ישתה רביעית כדי שיוכל לברך ברכה אחרונה, ובדיעבד אם שתה רובו יצא.

ולכתחילה אפילו הכוס מחזיק כמה רביעיות, מעיקר הדין די ברביעית, וראוי לשתות רובו, לכן ירא שמים יצא מהמחלוקת ולא יקח כוס גדולה.

וראוי לכתחילה לבחור כוס שמחזיקה רביעית ולא יותר, לצאת ידי חובת שיטת הרמב"ן שצריך תמיד לשתות רוב כוס, אפילו מחזיק כמה רביעיות, ולקטן אפשר להקל שישתה מהכוס כמלוא לוגמיו שלו (שו"ע שם סעיף ט', חזון עובדיה פסח ח"ב עמוד ט"ז- י"ז, אור לציון ח"ג עמוד קנ"ו).

זמן שתיית היין

לכתחילה יש לשתות את כל הרביעית בבת אחת בלי שום הפסק, ואם שתה והפסיק כמה פעמים עד שיעור שתיית רביעית יצא.

ואם שהה עד שיעור אכילת פרס (היינו, בין ארבע לשבע דקות), הרי הוא נכנס למחלוקת הרמב"ם והראב"ד מהו זמן צירוף השתייה. דעת הרמב"ם עד כדי שתיית רביעית (רגע מועט), דעת הראב"ד כדי אכילת פרס, ומרן השו"ע בסימן תרי"ב סעיף י' כתב בסתם את דעת הרמב"ם, וביש אומרים את דעת הראב"ד.

לפי זה מי ששהה יותר משתיית רביעית, לפי הסתם במרן לא יצא, וכן פסק הבן איש חי. אמנם בשו"ת חזון עובדיה סימן י"ב כתב להקל בדיעבד, מפני ספק ספיקא.

אופן ההיסבה בליל הסדר:

א. צריך להטות גופו לצד שמאל לפחות לזווית של ארבעים וחמש מעלות, ואף מי שקשה לו יתאמץ להסב.

לכתחילה יש להתחיל את עריכת הסדר בליל פסח, דוקא אחר צאת הכוכבים, כדי שיקיים מצות ארבע כוסות בלילה ודאי, אולם בדיעבד מי שהוסיף מחול על הקודש והקדים וקידש לפני צאת הכוכבים, משתשקע החמה, יצא. ומיהו בטיבול ירקות הראשון, נכון להחמיר אף בדיעבד לחזור ולטבל קצת אחר שתחשך. וכל שכן שראוי להחמיר במצות מצה ומצות מגיד, שיהיו לאחר צאת הכוכבים, ובדיעבד יחזור בלי ברכה. (ילקוט יוסף פסח)

טוב להחמיר ולקדש רק לאחר שגייע זמן רבינו תם. אולם אם יש ילדים קטנים, אין להחמיר בזה. ואף החוששים לדעת רבינו תם במוצאי שבת, בקידוש ליל פסח לא יחמירו. (חזון עובדיה פסח)

מצווה לקדש על יין אדום. (שו"ע תע"ב סי"א)

לכתחילה ראוי לשתות יין דווקא, ומכל מקום מי שקשה לו, ישתדל שלפחות כוס אחת ישתה של יין, כגון שישתה ג' כוסות של מיץ ענבים (כגון יין תירוש וכדומה), ולכוס רביעית ישתה יין, וכן יכול לערב בכוס חצי יין וחצי מיץ ענבים, ואם גם זה קשה לו, יכול לקחת לארבע כוסות מיץ ענבים אפילו שאינו משכר. ופשוט שיש להקל בזה לנשים וקטנים שקשה להם לשתות ארבע כוסות של יין ממש. (אור ההלכה מועדים)

אפילו מי שהיין מזיקו, או ששונא את היין, חייב לדחוק את עצמו לשתות ארבע כוסות, ומברך על היין כרגיל. אך די אפילו לכתחילה לאדם כזה לצאת ידי חובה במיץ ענבים. ואם על ידי שתיית ד' כוסות, בכל אופן שיהיה, יבוא לידי חולי פנימי, או יפול למשכב, פטור, ואינו רשאי להחמיר, ויקדש על הפת כדין מי שאין לו יין. (ילקוט יוסף פסח)

שטיפת והדחת הכוס

הכוס צריך שטיפה והדחה, מבפנים ומבחוץ, ואם הוא נקי, על פי הפשט אין צריך שטיפה והדחה, ועל פי דרך הסוד ראוי להדחוק.

ועל דרך הסוד מטיפין את המים לתוך היין ב- ג' פעמים. זה אחר זה, אפילו היין לא חזק.

שהל במוצאי שבת

ענ את ההלכות בליל הפסח הבא עלינו לטובה

והנמשל אלינו, בליל הסדר אנו צריכים לסמל צורה של חירות, ואיך נעשה זאת? נאכל בכזו צורה שהיא מסמלת בעבר, או במקומות אחרים, צורה של חירות, ואף על פי שקשה לנו עם זה, מכל מקום זה סוג אכילה של מלכות וכבוד, וצריכים אנו לעשות אותה, כדי להראות החירות שיש לנו בלילה הזה (הליכות מועד).

לצאת ידי חובה בברכה

כל בני הבית צריכים להקשיב אל הקידוש, ושומע ומשמיע יכוונו לצאת ולהוציא ידי חובה, ולא יענו "ברוך הוא וברוך שמו" באמצע הברכה, כן השומע ומתכוון לצאת, חייב להקשיב היטב מתחילת הברכה ועד סופה ללא כל הפסקה, זולת עניית "אמן", שהיא מכלל הברכה, ולא יותר.

לאחר הקידוש

ישתה כוס הקידוש בהיסבה, ואינו צריך לחזור ולברך אחריו.

שכח לעשות הבדלה בקידוש

אם שכח להבדיל בקידוש, אם נזכר קודם הכרפס יבדיל מיד על כוס אחר, כדי שיוכל לאכלו, שאסור לטעום קודם הבדלה, ואם נזכר אחר כך, קודם שהתחיל בהגדה, יבדיל מיד. אבל אם התחיל בהגדה אין לו להפסיק ולהבדיל, אלא יבדיל על כוס שני אחר ברכת "אשר גאלנו", בלי ברכת הגפן. ואם לא עשו כן, גדול הבית יברך ברכת מאורי האש באמצע ההגדה, במקום שנזכר, ויכוונו השומעים לצאת ידי חובה, כדי שלא יהנו מן האור קודם שיברכו עליו (ואם האור הדולק בבית אינו בא מן האש כלל, וכגון שבא ממנורות לד, כיוון שלא יצא הדבר מידי מחלוקת נראה דשב ואל תעשה עדיף ולא יברך באמצע ההגדה, שהוא חומרא הבאה לידי קולא שיש בזה הפסק, אלא ימשיך ההגדה ויסמוך על עיקר הדין, ואחר ברכת אשר גאלנו יברך (ילקו"י פסח כרך ג' עמ' ע"ר).

זכר לקורבן חגיגה

יש נוהגים לאכול ביצה שלוקה אחרי הקידוש בליל פסח, ואומרים "זכר לקורבן חגיגה", ואחר כך מברכים "בורא

וייזהר שלא יטה עצמו באוויר, שאין זה דרך הסיבה ואין זה דרך חירות, אלא יישען על כרים או וכסתות, ואם אין לו כרים וכסתות, ישען על השולחן או אחורי כיסא וכדומה, אך לא על ירך עצמו, שנראה כדואג ואבל חס ושלים.

ויש הטועים שכמעט ואינם מטים עצמם, ורק מדמים עצמם כמטים, ויש להזהירם שיטו גופם ממש, ואף מי שקשה לו להטות, יתאמץ ויטה עצמו (שו"ע סימן תע"ב סעיף ב' וסעיף ג', אור לציון ח"ג עמוד קנ"ד).

ב. כל מי שצריך היסבה, אם אכל או שתה בלא היסבה, לא יצא, וצריך לחזור לאכול ולשתות בהיסבה (שו"ע סימן תע"ב סעיף ז').

ג. ההיסבה צריכה להיות בצד שמאל, ואם הסב בצד ימין כאילו לא הסב כלל.

איטר יד (שמאלי) יסב על שמאל ככל אדם. ובדיעבד אם הסב בימין יצא. ומי שנשתתקה ידו או גידם בידו הימנית, יסב על צד ימין, כדי שיוכל להשתמש בידו השמאלית. ובדיעבד אם לא היסב לא עיכב (חזון עובדיה פסח ח"ב עמוד ט').

וכן מי שאינו בקו הבריאות, וקשה עליו מאוד לחזור ולשתות בהיסבה, יכול להקל שלא לחזור ולשתות.

טעם ההיסבה בימנו

הרבה אנשים לא מבינים למה גם בימנו צריך להסב, אף על פי שההיסבה בפועל היא לא נוחה, ואין בה לכאורה חירות, אבל צריכים אנו להבין שחז"ל הם אלו שקובעים לנו מהי דרך החירות, ודרך חירות פירושה, לאכול ולהתנהג כמו שמלכים אוכלים ומתנהגים, וגם מלך כשהוא אוכל ומתנהג בכזו צורה, יכול להיות שזה לא כל כך נוח לו, ובכל זאת הוא עושה כן, כיון שזה גינוני מלכות, וכך אנחנו צריכים להתנהג בלילה הזה, בגינוני מלכות.

ואפשר להמשיל זאת לשופט, שגם בימות הקיץ החמים, הוא צריך ללכת לבית המשפט עם חליפה ועניבה, אף על פי שמאוד חם לו והוא היה מעדיף ללכת עם מכנסיים קצרות וגופיה, והסיבה לכך, כיון שזה לא כבוד לשופט ללכת עם מכנסיים קצרות וגופיה, אלא הוא צריך להראות גינוני כבוד, אף על פי שהכבוד הזה מייסר אותו.

הלכות ליל הסדר

טוב לחזור ולש

למש נדע כל אחד מה לעשות

מניח בין המצות, והוא על דרך הסוד. ולא יבצע בסכין, כי אם בידו, שכן דרכו של עני. (ילקוט יוסף פסח) אומנם בפועל קשה מאוד לעשות זאת, במיוחד במצות הקשות, לכן כותב הכף החיים (תע"ג ק"ח) שמספיק לכוון במחשבתו שרוצה לבצוע את החלק הגדול בצורת ו' ואת החלק הקטן בצורת ד'. (הליכות מועד פסח)

יגביה הקערה שיש בה המצות על כל מה שעליה, הוא וכל המסובים עמו, ויש נוהגים להגביה המצה הפרוסה לבדה, ומתחילים הא לחמא עניא, עד מה נשתנה, ואז יצוה להסירה מעל השלחן ולהניחה בסוף השלחן, כאילו כבר אכלו, כדי שיראו התינוקות וישאלו, ואז יודיעו שאין רשאים לאכול עד שיספרו ביציאת מצרים. ויש שלא נהגו להסיר הקערה, רק לומר שיסירו הקערה אף על פי שאין מסירים. (ילקוט יוסף פסח)

יכוון לקיים מצוות עשה מהתורה בסיפור ההגדה. (אור ההלכה מועדים)

מי שקשה לו לקרוא את ההגדה בעצמו, מכל סיבה שהיא, ורוצה לשמוע את קריאת ההגדה מחבירו, ולצאת מדין "שומע כעונה" רשאי לעשות כן, שגם בהגדה אמרין דין שומע כעונה. ולכן כשמסובים בליל פסח משפחות רבות, הורים בניהם ובנותיהם, ראש המשפחה שהוא גדול הבית קורא ההגדה ומספר ביציאת מצרים, ומכוין להוציאם ידי חובה, ובזה יוצאים כולם ידי חובת והגדת לבנך מדין שומע כעונה. ואין צריך שכל אחד יאמר בפיו לבניו את ההגדה.

מצות עשה לספר לילדיו סיפור יציאת מצרים, ולהרחיב בדבר, אפילו אם אינם יודעים לשאול, ילמדם כפי דעתם, ולא דוקא בנו אלא עם כל בריה. [ספר החינוך מצוה כא]. אלא שהבן קודם. ועיקר המצוה בבן שלא הגיע למצוות, כל שידוע ומבין בסיפור יציאת מצרים. ולפי דעתו של בן, אביו מלמדו.

אף הנשים חייבות בסיפור יציאת מצרים, ואם אינה יודעת לקרוא, יכולה לצאת ידי חובה בשמיעה, שהשומע כעונה, ויטו אופן קשבת להבין ענין יציאת מצרים.

אחר אמירת הא לחמא עניא, קודם מה נשתנה, מוזגים לו כוס שני, כדי שישאלו התינוקות למה שותים כוס שני קודם סעודה. (ילקוט יוסף פסח) אומנם כל זה לבעל הבית אבל לשאר המסובים אפשר למזוג ב"לפיכך אנחנו חייבים בסוף ההגדה" וכך יותר טוב לעשות. (אור ההלכה מועדים)

תהיה הפת מגולה בשעה שאומר ההגדה, וכשיאמר והיא שעמדה וכו', יאחז הכוס בידו, ויכסה הפת עד מצילנו מידם, ויניח הכוס

נפשות רבות" קודם אכילת כרפס.

ואולם יש להיזהר לעשות כן קודם שנוטל ידיו ויאכל את הכרפס, שכן אם יאכל כזית לאחר הכרפס, הרי יתחייב אז בברכת בורא פרי האדמה על המרור, משום שנפטר בברכה שבירך על הכרפס, ולדעתם אין מברכים ברכה אחרונה על הכרפס, ואם יברך ברכה אחרונה, נכנס לבעיה של ברכה ראשונה על המרור, ועל כן יש לאכול ולברך ברכה אחרונה לפני הכרפס.

נוטל ידיו כדין נטילת ידים לאכילת פת, בכל דקדוקיה ופרטיה, כדי לטבל הכרפס במשקה, שכל דבר שטיבולו במשקה צריך נטילת ידים, ובכל זאת לא יברך על נטילת ידים, וטוב שלא ישיח עד אחר ברכת ואכילת הכרפס, משום דתיכף לנטילה ברכה.

אם טעה וברך על הנטילה הראשונה "על נטילת ידים", טוב שלא ישמור על נקיית ידיו, ועל ידי היסח הדעת יוכל לברך אחר כך לפני המוציא שוב על נטילת ידים. והברכה שבירך בתחלה לא חשובה לברכה לבטלה. (חזון עובדיה פסח)

יקח פחות מכזית כרפס הבדוק יפה מן התולעים ויטבילנו בחומץ או במי מלח ולימון, ויברך עליו "בורא פרי האדמה" ויכוין לפטור בזה את המרור שאוכל אחר כך. אם מטבל במי לימון ומלח, צריך לערב בו מים עד שיהיה הרוב מים, כיון שנוטל ידיו לדבר שטיבולו במשקה.

טוב שישאיר מעט מהכרפס בצלחת שבתוך הקערה, על דרך הסוד, שצריך שיהיה סוד הקערה שלם עד לאחר אכילת המצה והמרור.

קודם שיתחיל בקריאת ההגדה יקח מן השלש מצות המונחות לפניו, את המצה האמצעית, ויבצענה לשתיים, ויניח את החלק הקטן בין שתי המצות השלימות, ואת החלק הגדול יתן לאחד מן המסובים, לשומרה לאפיקומן, ואם שכח ולא בצע קודם ההגדה, בוצע באמצע ההגדה במקום שנזכר. ונותנים אותה תחת המפה

מנהגינו לבצוע הככר בצורת ד' ו-ו', והחלק הגדול בצורת ו' מניחו לאפיקומן, והחלק הקטן בצורת דל"ת

שהל במוצאי שבת

עני את ההלכות בליל הפסח הבא עלינו לטובה

ויגלה הפת, עד לפיכך, שאוחז הכוס בידו ואז יכסה הפת.

כשיאמר דם ואש ותמרות עשן, נוהגים לשפוך מעט מן הכוס עצמו [ולא על ידי טיבול אצבעו בכוס]. לתוך כוס שבור, וכן כשמזכיר המכות דצ"ך עד"ש באח"ב בכלל, ובפרט דם צפרדע וכו', סך הכל ט"ז פעמים, ונוהגים לשופכו כולו, ואחר כך שוטפין הכוס ומוזגים אותו שנית.

כשיגיע למצה זו צריך להגביה המצה, להראותה למסובין שתתחבב המצה עליהם, ויש להגביה המצה הפרוסה שהיא כלחם עוני. וכן כשיגיע למרור זה. אבל כשאומר פסח שהיו אבותינו וכו', לא יגביה הזרוע הצלוי שהוא זכר לקרבן פסח, שאז נראה כאילו הקדישו לכך, אלא יסתכל בו ודיו.

אחר שבירך ברכת אשר גאלנו, עד גאל ישראל, שותה הכוס השני בהיסבת שמאל, ואם שכח ושתה בלא היסבה, חוזר ושותה בהיסבה. ואין צריך לחזור ולברך על הכוס האחר ברכת בורא פרי הגפן, ואף אם אינו רגיל לשתות יין באמצע סעודתו.

מנהגינו שאין מברכים בורא פרי הגפן אלא על כוס ראשון ושלישי בלבד, וכדעת מרן הש"ע.

רחצה

יטול ידיו כדת, ויברך על נטילת ידים, ואם יודע שלא הסיח דעתו בנטילה ראשונה עד עכשיו, יטול בלא ברכה.

מוציא מצה

יקח המצות כסדר שהניחם, הפרוסה בין שתי השלימות, ויאחזם בידו ויברך המוציא ועל אכילת מצה. ונוהגים שאחר שמברך המוציא שומט המצה השלישית מידו, ונשארת בידו העליונה עם הפרוסה, ומברך "על אכילת מצה". ובוצע מהשלימה העליונה ומן הפרוסה משתייהן ביחד, כזית מכל אחד, ויטבלם במלח, ויאכלם בהיסבה ביחד.

ואם אינו יכול לאכול כשני זיתים ביחד, יאכל של המוציא תחלה שהיא השלימה העליונה, ואחר כך של אכילת מצה, שהיא הפרוסה, ובדיעבד אם אכל כזית אחד, בין מן השלימה בין מן הפרוסה יצא. ובמקום קצת צער די אף לכתחילה בכזית אחד בלבד.

וכן אם בני ביתו מרובים, ואין מספיק לחלק לכל אחד מהם שתי כזיתים ממצות הסדר, יכול לתת להם [אחר שנגמרה חלוקת הפרוסה לשנים או שלשה מן המסובין] ממצה שמורה אחרת אשר מחוץ לשלחן, ואז די בכזית אחד בריוח לכל אחד, ואין הכרח לתת

לכל

אחד מהם שני כזיתים מן המצות שמורות אשר מחוץ לשלחן.

יש לכוין קודם אכילתו לצאת ידי חובה של אכילת מצה. ומכל מקום אין צריך שיאמר בפה מלא שעושה לשם מצוה, אלא די בכוונה במחשבה בלבד. ובפרט במצוה שיש עליה ברכה, שהברכה מעוררת לכוונה, ואין לך כוונה גדולה מזו. ובדיעבד אם לא כיוון באכילתו, יצא.

צריך להסב לצד שמאל בעת אכילת המצה, ואם לא היסב, צריך לחזור ולאכול בהיסבה, אך לא יברך, אפילו אם הפסיק בשיחה בטלה בינתיים.

כבר נתבאר לעיל שמנהג הנשים הספרדיות להסב, ומכל מקום אשה שלא היסבה, יצאה ידי חובתה אפילו בכזית מצה של חובה, ואינה צריכה לחזור ולאכול בהיסבה.

אסור לאכול עם המצה עוד מאכל אחר ביחד, דאיתי רשות ומבטל למצוה. ואפילו ללפת בגבינה ושאר ליפתן, או לטבול בחומץ ומרק, שהוא דבר מועט, גם כן ראוי להחמיר. ובדיעבד אם טיבל בחומץ, יצא, שהטיבול הוא דבר מועט ובטל לגבי המצה.

מרור

יקח כזית מרור וישקענו מקצתו בחרוסת, והמחמיר לשקעו כולו בחרוסת תבוא עליו ברכה. אבל לא ישהנו בתוכו, כדי שלא יתבטל טעם מרירותו, ולכן צריך גם כן לנער את החרוסת מעליו, ויברך "על אכילת מרור", ויאכלנו בלא היסבה.

קודם אכילת המרור צריך לכוין לצאת ידי חובת אכילת מרור, ואם שכח ואכלו בלא כוונת מצוה יצא ידי חובתו.

אין מברכין על החרוסת, שהיא טפלה למרור שהוא העיקר.

כורך

יקח כזית מצה, מן המצה השלישית, וכורכה עם כזית מרור, וטובלה בחרוסת, ואומר: זכר למקדש כהלל וכו', ואוכלם ביחד בהיסבה. משעה שבירך על אכילת מצה ומרור, לא ישיח בדבר שאינו מענין הסעודה, עד שיאכל כריכה זו, כדי שתעלה ברכת המצה והמרור גם לכריכה זו. ואם שח אינו צריך לחזור ולברך, הואיל ומן הדין אין איסור בדבר. ורק ממדת חסידות הוא שלא ישיח כלל עד אחר אכילת אפיקומן, ולכן המחמיר תבוא עליו ברכה. אם לא טיבל בחרוסת, ואכל את הכורך בלי להטבילו, וקשה עליו לחזור ולאכול שוב, יצא ידי חובה, ואין צריך לחזור ולהטביל בחרוסת ולאכול.

הלכות ליל הסדר

טוב לחזור ולש למש נדע כל אחד מה לעשות

דבר מועט, ולא תהיה ברכתו ברכה לבטלה.

ומכל מקום מותר לשתות מים אחר אפיקומן, ושאר משקים שאינם משכרים, אבל לא יין, או שאר משקים המשכרים, חוץ משתי כוסות שתקנו חז"ל. והיושב ועוסק בהלכות פסח ובסיפור יציאת מצרים אחר הסדר, רשאי לשתות קפה או תה, (אפילו עם סוכר), כדי להתעורר ולהפיג יינו.

ברך

יטול ידיו למים אחרונים ויברך ברכת המזון על הכוס, וישטוף הכוס וידיחנו אפילו הוא נקי.

ישים לב לומר "יעלה ויבא", ואם טעה ולא אמרו, אם נזכר כשאמר ברוך אתה ה' לפני שיסיים בונה ירושלים, אומר למדני חקך, וחוזר לומר יעלה ויבא. ואם לא נזכר עד שהתחיל לומר בונה ירושלים, אומר בין ברכת בונה ירושלים לברכת הטוב והמטיב, ברוך אתה ה' אלקינו מלך העולם אשר נתן וכו'. וחזרתו בא"י מקדש ישראל והזמנים. וכן אם התחיל בברכת הטוב והמטיב שאמר אמ"ה, ותיכף נזכר, יסיים אשר נתן ימים טובים לעמו ישראל וכו'. ואם לא נזכר עד שהתחיל לומר לעד האל וכו', חוזר לראש ברכת המזון, ואפילו נזכר בהלל, צריך לחזור ולברך ברכת המזון על הכוס, ודין האשה כדין האיש בזה.

הלל

יגמור ההלל בשמחה וחדוה, ומתחיל "שפוך חמתך" על כוס רביעית כנגד ארבע כוסות התרעלה שעתיד הקב"ה להשקות את אומות העולם ששיעבדו את ישראל. [הר"ן ריש פרק ערבי פסחים]. וכן כתב הארחות חיים אות לב, בשם הרא"ה. ויאחז הכוס בידו כדי לגמור עליו את ההלל. ואם אינו יכול לעשות כן במשך כל ההלל, יוכל להניחו לפניו ודין. ומכל מקום טוב לאחזו לפחות בברכת יהללוך.

יש לעורר את כל המסובים שיאמרו ההלל בהתלהבות, ולא יקראו את ההלל והם מתנמנמים, ומכל שכן בשחוק וקלות ראש.

ישתה הכוס בהיסבה, ולא יפחת משתיית רביעית, (אלא אם כן שתה רביעית בכוס השלישית), כדי שיברך ברכה אחרונה, ויתן לבו לשתות בהיסבה. ואם שכח ולא היסב, אם נשאר בכוס קצת יין, יחזור וימלאנו וישתה בהיסבה בלי ברכת הגפן. ואם לאו, ישתה כוס אחר ויברך עליו. ואף שיש חולקים וסוברים שלעולם לא יברך בורא פרי הגפן, מכל מקום המברך וסומך על פסק מרן השלחן ערוך, ינוחו לו ברכות על ראשו, ומיהו מי שירצה לחוש לסברת החולקים יברך בורא פרי הגפן בהרהור הלב.

ולאחר ששתה כוס רביעית יברך ברכת מעין שלוש, ויזכיר את חג הפסח בברכה, ואם שכח להזכיר ואמר שם ה' אינו חוזר

שולחן עורך

יערוך שולחנו ויסעד לבו בשמחה, כדי ה' הטובה עליו. ואם היסב הרי זה משובח. ואם לאו אין צריך. [רמב"ם פרק ז' הלכה ח]. והחכם עיניו בראשו לבל ימלא כריסו, כדי שיאכל את האפיקומן בתיאבון, ולא אכילה גסה, ושלא יהיה עליו לטורח.

הזרוע שנהגו לצלותו ולהניחו בקערה של הסדר, אסור לאכול בליל פסח. אפילו במקום שנהגו לאכול צלי, כיון שצלי זה נעשה זכר לקרבן פסח, ובזה יש לחוש יותר שנראה כאוכל קדשים בחוץ. וכל שכן גדי מקולס שאסור לאכול בליל פסח בכל מקום. אולם למחרת ביום טוב, מותר לאכול גם הזרוע שנהגו בקערה של ליל הסדר. שלא חששו אלא בליל פסח שהוא זמן אכילת קרבן פסח, מה שאין כן ביום חג הפסח. (שו"ת יחיה דעת ח"ג ס' כז). וכל זה כשבשר הזרוע צלוי, אבל אם הוא מבושל, ורוצים לאוכלו בתוך הסעודה בליל פסח, מבלי להזכיר עליו שם פסח, יש להתיר.

כשחל ליל הסדר במוצאי שבת יכוון שאוכל סעודה רביעית של שבת.

צפון

אחר גמר כל הסעודה, אוכלים אפיקומן ממצה השמורה המונחת תחת המפה כזית כל אחד, זכר לפסח הנאכל על השובע. ויש נוהגים לומר זכר לקרבן פסח. ואוכלה לבדה בלא תערובת לפתו, כדי שיהיה טעם מצה בפיו. ויש מחמירים לאכול ב' כזיתים, אחד זכר לפסח, ואחד זכר למצה הנאכלת עמו, ומדינא די בכזית אחת, שכן דעת הרבה מן הראשונים ומרן השלחן ערוך (סימן תעז).

יכוין באכילתו שהוא זכר לפסח, והוא גם זכר למצה הנאכלת עם הפסח, וזכרון אחד עולה לכאן ולכאן. והרוצה להחמיר ולאכול כשיעור שני זיתים, יחמיר לעצמו ותבא עליו ברכה.

יש לשים לב ולהזהיר גם את בני ביתו, להסב בעת אכילת האפיקומן, שאם לא כן יצטרך לאוכלו שנית, בהיסבה. אומנם אם קשה עליו, אין צריך לדחוק את עצמו לחזור ולאכול בהיסבה, ויסמוך על המקילין.

אסור לאכול שום דבר אחר האפיקומן, ואם טעה ואכל פירות וכיוצא, חוזר ואוכל אפיקומן, כדי שישאר טעם מצה בפיו. ואם בירך ברכת המזון, אינו צריך לחזור ולאכול אפיקומן. ואם טעה וברך ברכת הנהנין על איזה דבר מאכל, וטרם שטעם נזכר שאסור לאכול אחר האפיקומן, יטעם מעט כדי שברכתו תחול על

שהל במוצאי שבת

ענ את ההלכות
בליל הפסח הבא עלינו לטובה

נרצה

ירצה ה' פועלו ותהי משכורתו שלימה, ומצוה שיספר ביציאת מצרים אחר הסדר כפי יכולתו, ויש נוהגים לומר פיוטים, כגון חד גדיא, ואירע שאחד התלוצץ על פיוט זה, וחייבוהו נידוי, והצריכוהו שישאל מחילה. ועל כן יהיה מורא שמים עליו.

יקרא

בקריאת שמע שעל המיטה
ג' פרשיות של קריאת שמע. וכן יש לברך ברכת המפיל בשם ומלכות אפילו שסיים את הסדר אחר חצות הלילה. (יחזקאל דעת ח"ד סימן ל"ט)

סיכום דיני ההסיבה

ארבע כוסות

שיעור השתיה	היסבה	כוונה	ברכה	
רביעית - 81 סמ"ק, בדיעבד מספיק לשתות רוב רביעית 42 סמ"ק	חייב, ואם לא היסב חוזר לשתות בלי ברכה	יכוון לפטור את הכוס השנייה	מברך בורא פרי הגפן בקידוש	כוס ראשונה
רביעית - 81 סמ"ק, בדיעבד מספיק לשתות רוב רביעית 42 סמ"ק	חייב, ואם לא היסב חוזר לשתות	-----	לא מברך	כוס שני
רביעית - 81 סמ"ק, בדיעבד מספיק לשתות רוב רביעית 42 סמ"ק	חייב, ואם לא היסב חוזר לשתות	יכוון לפטור את הכוס הרביעית	מברך בורא פרי הגפן לאחר ברכת המזון	כוס שלישי
ישתדל לשתות רביעית	חייב, ואם לא היסב חוזר לשתות	-----	לא מברך	כוס רביעי

אכילת המצה

שיעור האכילה לשאר המסובים	שיעור האכילה לעורך הסדר (בעל הבית)	היסבה	כוונה	ברכה	
כזית מצה	כזית מהמצה העליונה השלימה, וכזית מהמצה האמצעית החתוכה	חייב, ואם לא היסב חוזר לאכול עוד כזית	יכוון לקיים מצוות עשה "בערב תאכלו מצות"	ברכת "על אכילת מצה" ו"המוציא לחם מן הארץ"	אכילת מצה
כזית מצה וכזית מרור (חסה)	כזית מצה וכזית מרור (חסה)	חייב ואם לא היסב חוזר לאכול עוד כזית, ואם קשה לו מאוד אינו חייב לחזור	-----	-----	כורך
כזית מצה ויש מחמירים ב' כזיתות	כזית מצה ויש מחמירים ב' כזיתות	חייב ואם לא היסב חוזר לאכול עוד כזית, ואם קשה לו מאוד אינו חייב לחזור	יכוון לקיים מצות קורבן פסח, ומצה הנאכלת עימו	-----	אפיקומן

אגדת רבי שמש

כל מי שמעיין הסוד הנפלא
אפילו פעם אחת בשנה
מובטח לו שינצל באותה שנה

כשח"ב. עד כאן לשון האר"י ז"ל.

והנה מורי ורבותי קדושי ישראל, הדברים האלה פלאים הם, סתומים וחתומים סגור ואין פורש אותם. וכבר שאלוני גדולי ישראל לבאר להם דברי האר"י ז"ל ולא הגדתי. ומגדל אהבת מורי ורבותי אגלה רז זה שנתגלה לי בחלום חזיון לילה, ועכשו אגלה הדבר ברמז לפני כבוד תורתו, והוא רחום יכפר:

וזאת הענין: מה שכתב האר"י ז"ל שפרעה גלקה במצרים עשר מכות וכו', כוננו כד: כי אמרו בעלי קבלה מעשית, שיש שלשה אלפים ומאתים ושמונים מלאכי חבלה הממנים להכות את הרשעים ולהענישם בגיהנם ולטהרם מעונותיהם. ועל זה נאמר: "ולחבות באגרה רשע", כי 'אגרה' רמז שלשה אלפים מאתים ושמונים, ועל ידם גלקה גם פרעה הרשע. ואומר אני הכותב שזהו סוד נפלא באשר הוא נכתב במגן ובמספר: דם. צפרדע. כנע. ערוב. דבר. שחין. ברד. ארבה. חשך. מכת בכורות:

אלו עשר מכות באשר כתבתי אות באות, עולים שלשה אלפים ומאתים ושמונים מלאכי חבלה, הממנים לטהר את הרשעים, והוא פשט נפלא, עין לא ראתה:

והנה החשבון מכן באשר נכתב כנע חסר יו"ד, גם ערב חסר וא"ו. גם חשך חסר וא"ו. ואז החשבון ממש, לא פחות ולא יותר משלשה אלפים ומאתים ושמונים מלאכי חבלה, שמענישין את הרשעים. והינו מה שכתב האר"י ז"ל: "ככתוב", פרוש ככתוב בספר תורה, ולא באשר כתוב בספורים ובעל ההגדה, כי שם נכתבו כלם מלאים. אלא צריך להיות חסר כמו שכתוב בספר תורה. וגם רבי יהודה לא כתב סימנים כלם רק ראשי תיבות, דצ"ד עד"ש באח"ב, כמו שכתב הרב יצחק אברבנאל וכמו שכתבתי לעיל:

והינו מה שכתב האר"י ז"ל: "חסר מן השלישי עשרה", פרוש: מכה שלישית שהיא כנע חסר יו"ד. "מן הרביעי ששה" שהיא מכת ערוב גם חסר וא"ו. "וחסר מן התשיעי ששה", שהיא מכת חשך

העתקה מכתבי הקודש של המקובל רבינו שמשון מגיד מאוסטרופוליא ז"ל הי"ד: סוד גדול ונורא, וכתוב שם שכל מי שמעיין הסוד הנפלא והנורא הזה על מכוננו, אפילו פעם אחת בשנה, ובפרט בערב פסח, מובטח לו שינצל באותה שנה מכל מכשול וממיתה משונה, ושום אדם לא ימשול בו, וכל אויביו יפלו תחתיו, והוא על במותימו ידרוך, ובכל אשר יפנה יצליח ובכל עסקיו ירויח, עד ביאת הגואל אמן סלה.

שלום לרבי ארין, גודרי גדר ועומדים בפרץ, יצילם ה' מבלין וחרץ, כולם קדושים אשר המה בארץ, כל חד לפום חורפיה מקשה ומתרץ, אמן סלה, בתכלית הענין מה שכתב האר"י ז"ל בקונטרס שלו הנקרא פלאות רבות בשער הנקרא יציאת מצרים, פרק ג' דף מ"ב ע"א וזה לשונו:

הערה: אין לקרוא את כל מה שנכתב בלי ניקוד [שמות המלאכים], אלא להרהר בלב בלבד:

הנה כבר הודעתיד שפרעה גלקה במצרים בעשר מכות אלו על-ידי שלשה אלפים ומאתים ושמונים מלאכי חבלה, הממנים בשלשה רקיעים של טמאה, האחד נקרא שרע והשני נקרא תמוך, והשלישי נקרא בישוא, ועליהם השר הנקרא דלפקט, ועליהם ועל כלם השר הנקרא תקא, בראשית חסר מן השלישי עשרה, וחסר מן הרביעי ששה, וחסר מן התשיעי ששה ככתוב:

והנה מה שלקו המצריים במצרים עשר מכות, ועל הים לקו חמשים מכות, השם שפ"ו שבו אחז דוד בן ישי, והשם אמר והכה. ומצד השם תק"ל לקו המצריים במצרים ארבעים מכות, ועל הים לקו מאתים מכות, והשם אמר והכה. ומצד השם אשצ"ה לקו המצריים במצרים חמשים מכות, ועל הים לקו מאתים וחמשים מכות, ובמה שהקדוש-ברוך-הוא מכה, בו מרפא הגלות. מה פשעו ומה חטאו, ומה המעל אשר מעלו אבותינו, להיות כבוד הברזל הזה, עד שגאלם בשמות אלו דע"ב צד"א

זין מאסטרופולי

לא והנורא הזה על מכונו,
ה, ובפרט בערב פסח,
מבל מכשול וממיתה משונה

גם בן חסר וא"ו. ומה שאמר "בכתוב", רוצה לומר שכן
כתוב בספר תורה חסר, בנזכר לעיל:

וזהו סוד אלו "עשר מכות שהביא" הקדוש-ברוך-הוא
במצרים, מכון ממש שלשה אלפים ומאתים ושמונים
מלאכי חבלה שהכו את פרעה ואת המצריים במצרים,
הממנים באלו שלשה רקיעים: אחד נקרא שרע, ואחד
נקרא תמוך, ואחד נקרא בישאה, גם בזה יש סוד גדול
ונפלא, אלו שלשת אלפים ומאתים ושמונים מחנות שהכו
את פרעה ואת המצריים במצרים באמור, שממנים באלו
שלשה רקיעים של טמאה, אמר לנו הכתוב סוד נפלא
ונורא, ותקן המגיד כמו ששנה אלו "עשר מכות שהביא"
שבאלו שלש תיבות נרמזים השלשה רקיעים של טמאה,
ושלשת אלפים ומאתים ושמונים מלאכי חבלה שהכו
את פרעה ואת המצריים במצרים, כמנן עשר מכות: דהינו
עשר אותיות שרע, מכות אותיות תמוך, שהביא אותיות
בישאה, רמז לאלו שלשה רקיעים של טמאה שבהם
יש ממנים כמנן שלשה אלפים ומאתים ושמונים מלאכי
חבלה ממש, כמנן עשר מכות דם צפרדע וכו', והם שהכו
את פרעה ואת המצריים במצרים, כי מלאכי חבלה ממנים
להכות את הרשעים לטהרם מעונותיהם באמור. ועל ידן
הכה את פרעה ואת המצריים במצרים מנן עשר מכות
אלו, והוא פלא גדול:

ומה שכתב האר"י ז"ל: "ועליהם השר דלפקט", כוננו
הוא ששם זה שרשו יוצא ממלת המצרים, והינו: ששלשה
רקיעים הם: עשר מכות שהביא וכפרוש הגאון, ונמשך
על המצרים שהוא שם דלפקט באותיות הקודמות
לאותיות המצרים, והמ"ם אחרונה היא מ"ם הרבוי ואינה מן
השרש, ורמז לזה המגיד במאמר: "אלו עשר מכות שהביא
הקדוש-ברוך-הוא על המצרים במצרים", כלומר האותיות
שהם קודמות על אותיות המצרים:

ומה שכתב האר"י ז"ל: "ועליהם ועל כלם השר הנקרא
תקא, כוננו, כי ראשי

תיבות של אלו עשר מכות, דצ"ך עד"ש באח"ב,
בגימטריא תקא, כמנן השר ממש, וכמנן אשר,
וזהו סוד כוננו הכתוב בסדר בא: "ולמען תספר
באזני בנך ובן-בנך את אשר התעללתי במצרים", אשר
דיקא, שהוא כמספר תקא, וכיוצא בו הרבה פסוקים
אלף, שמורים על זה לסוד אשר, כמנן ראשי תיבות
של עשר מכות כמו שבארנו, ויש לנו בזה סודות נפלאים.
וכבוד אלהים הסתר דבר:

ומה שכתב רבנו האר"י ז"ל: "השם שפו שבו אחז דוד בן
ישי, והשם אמר והכה אותם במצרים עשר מכות, ועל הים
לקו חמשים מכות. והשם תקל אמר והכה אותם במצרים
ארבעים מכות, ועל הים לקו מאתיים מכות. והשם אשעה
אמר והכה אותם במצרים חמשים מכות, ועל הים לקו
מאתים וחמשים מכות". כוננו לסוד נפלא ונורא וכו' ירמוז
פלגתא דרבי יוסי הגלילי ורבי אליעזר ורבי עקיבא המזכיר
בהגדה. רבי יוסי הגלילי אומר מנן, ורבי אליעזר אומר
מנן, ורבי עקיבא אומר מנן, וזהו שכתב האר"י ז"ל: והשם
שפ"ו אמר והכה אותם במצרים עשר מכות, ועל הים לקו
חמשים מכות, רמז לרבי יוסי הגלילי. כי רב"י יוסי הגלילי
בגימטריא שפו, ומה שכתב שבו אחז דוד בן ישי, רמז גם
כו, דו"ד ב"ן ישי"י גימטריא שם שפו, שבאותו השם דוקא
בא דוד בן ישי. ורמז גם כן מה שכתב בספר סודי רזא,
שרבי יוסי הגלילי נצוץ דוד בן ישי. וזה השם הכה אותם.
ומצד השם תקל לקו המצרים במצרים ארבעים מכות,
ועל הים לקו מאתיים מכות, רמז לסוד רב"י אליעזר
בגימטריא תקל, והינו רבי אליעזר אומר, דוקא, שהוא
שם תקל, לקו המצריים במצרים ארבעים מכות, ועל הים
לקו מאתיים מכות. ומה שכתב השם אשעה לקו במצרים
חמשים מכות, ועל הים לקו מאתיים וחמשים מכות, רמז
לסוד רב"י עקיבא, שהוא בגימטריא אשעה
עם הבולל, שהשם הזה אמר
שיבו.

ימי חול

בחול המועד, ואפילו דרכו להתגלח כל יומיים או שלשה ימים.

גילוח השפם

גילוח השפם מותר אף על פי שאינו מעכב האכילה.

כיבוס בחול המועד

אסור לכבס בגדים בחול המועד, אפילו לצורך המועד. והטעם משום שגזרו חז"ל פן לא יכבס בגדיו לפני החג ויכנס לרגל כשהוא מנוול בבגדיו.

בגד אחד

בגד יחיד מי שאין לו אלא בגד אחד מותר לכבסו, ואפילו לא כיבסו קודם יום טוב בפשיעה מותר לכבסו בחול המועד, ויכבס בצנעה (כף החיים ס"ק י"א - י"ב).

בגדי זיעה

בזמננו שיש הרבה הנוהגים להחליף הבגדים הלבנים הסמוכים לבשר, כמעט מדי יום ביומו, מפני שמתלכלכים תמיד על ידי זיעה, ובפרט במקומות החמים, אם הם התכבסו קודם המועד, ואין לו בגדים אחרים בחול המועד להחליפם, מותר לכבסם [במכונת כביסה] במועד.

כתם על הבגדים

כתם שנפל בחול המועד על בגדיו ונתלכלכו, מותר לנקותם בחומרי ניקוי, שאין זה בכלל כיבוס שאסרו חכמים.

מגבות

מגבות שמנגבים בהם ידיים ומתלכלכים תמיד, וכן מגבות שמסתפגים בהם אחר רחיצה ונגמר המלאי של המגבות מותר לכבסם במועד, כל שדרכו להחליף מגבות.

גרבי גומי

נשים מעוברות שצריכות ללבוש גרבי גומי לרגליהם, אם אפשר לה לקנות כמה מאלה כדי שתוכל להחליפם במועד, נכון לעשות כן, ואם אי אפשר לה ונתלכלכו במועד, מותר לכבסן.

גיהוץ

מותר לגהץ בגדיו בחול המועד על ידי משהחם.

ציחצוח נעלים

מותר לצחצח נעליו במשחת נעלים בחול המועד לצורך המועד, ואין צריך להחמיר בזה, משום כבוד המועד.

כלי שיר

מותר לנגן בכלי שיר בחול המועד, שלא גזרו חכמים על השמעת קול כלי שיר אלא ביום טוב. אבל בחול המועד מותר. ובפרט כשנוסף עוד שמחה של ברית מילה או בר מצוה או סיום מסכת, שבדאי שמותר להשמיע קול כלי שיר עם שירות ותשבחות בפה. וכן המנהג פשוט בכל תפוצות ישראל.

תיקון כלי שיר

מותר לתקן כלי שיר, לכן אם נפסקה נימא מהכינור מותר לקושרה. (ביע אומר חלק ד' סימן מה-מו סק"ד. יחזה דעת חלק א' סימן מה-עא).

שכירות

מותר להשכיר דירה בחול המועד ולכתוב חוזה שכירות כנהוג, ומכל שכן אם יש לחוש שאם ימתין לאחר המועד תיעזב הדירה מידו, שחשוב כדבר האבד. ואמנם אין לעבור דירה בחול המועד לדירה אחרת. במה דברים אמורים כששתי הדירות בשכירות, או ששתיהן שלו, אבל לעבור מדירה בשכירות לדירה שלו שהיא רכושו, מותר.

צילום

מותר להצטלם בחול המועד, אבל פיתוח התמונה תיעשה רק לאחר המועד.

נעלים

אסור לתקן מנעליו שנקרעו בתוך המועד, על ידי אומן. ויש מתירים

הלכות ימי חול המועד

ימי חול המועד

ימי חול המועד ימים שבין הראשון והשביעי של פסח, וימים שבין הראשון של חג הסוכות לשמיני עצרת נקראים חול המועד, ובתורה נקראו בשם מקראי קודש.

דיני התפילות בחול המועד

בתפילת שחרית מנחה וערבית בחול המועד מזכיר "יעלה ויבוא" ואם לא אמר חוזר לראש התפילה. ומתפללים תפילת מוסף.

הלל

בחול המועד של פסח בתפילת שחרית לאחר תפילת עמידה קוראים את ההלל, בדילוג כמו בראש חודש.

ברכת המזון

מי ששכח לומר יעלה ויבוא בחול המועד, בברכת המזון, ונזכר לאחר שהתחיל בברכת הטוב והמטיב, אינו חוזר ומברך, ורשאי לומר נוסח יעלה ויבוא בהרחמן, ואין לחשוש בזה להזכרת שם ה' לבטלה. המנהג פשוט שאין מניחין תפילין בחול המועד.

בגדי חול המועד

ראוי לכבד את ימי חול המועד בכסות נקיה, ולא בגדי יום חול רגילים.

שמחת המועד

מצות עשה מן התורה לשמוח בחול המועד, באכילת בשר (בהמה), ויש אומרים שכדי לצאת ידי חובת מצוה זו מספיק לאכול כזית בשר. ויש אומרים שאין די בכך אלא יש לאכול בשר לשובע, וכן מסתבר. כמו כן מצוה לשתות יין בחול המועד, כיון שהוא משמח, וכמו שכתוב (תהלים ק"ד, ט"ו) "ויין ישמח לבב אנוש". ויש אומרים שצריך לפחות לשתות רביעית יין כדי לקיים מצוה זו. ויש אומרים שצריך לשתות עד שירגיש כדי התעלות והתרוממות ושמחה, וכן מסתבר. אך כל זה דווקא אם ידו משגת לקנות, אבל אם אין ידו משגת לקנות בשר ויין, אלא רק אחד מהם, יש להעדיף לקנות יין, כיוון שבזמן הזה עיקר השמחה ביין. (מקראי קודש עמ' נ"ב - נ"ה).

ואדם ששתיית היין או אכילת הבשר לא גורמים לו כלל לשמחה, והוא שמח יותר באכילת בשר עוף או דגים וכיוצא בזה, ובשתיית שאר משקאות - באופן שכזה אין מצוה לאכול בשר ולשתות יין, אלא יאכל וישתה מה שמשמח אותו. ומכל מקום אינו יוצא ידי מצות שמחת המועד בשתיית יין תירוש. ואם היין מזיקו אסור לו לשתותו (אור ההלכה מועדים עמ' עד).

לשמח את האישה

על הגברים לשמח את הנשים בבגדי צבעונין ותכשיטין.

חיוב לימוד תורה בימי חול המועד

מובא בירושלמי (פ"ב דמועד קטן ה"ג): אמר ר' אבא בר ממל, אילו היה לי מי שימנה עמי הייתי מתיר לעשות מלאכה בחול המועד, כי כלום אסרו לעשות מלאכה בחול המועד אלא כדי שיהיו אוכלים ושותים "ועוסקים בתורה", והם אוכלים ושותים ופוחזים. ע"כ. מכאן אנו לומדים את כוח התביעה שיש עלינו, שדווקא בימים אלו צריך לקבוע יותר עיתים לתורה.

גילוח ותספורת בחול המועד

אין מגלחים בחול המועד, אחד ראשו ואחד כל שיער שבו, אפילו אם נאנס ולא גילח בערב יום טוב. ואפילו אם גילח את הזקן [ע"י מכונה או מישחה] מערב יום טוב של חג פסח, אסור להתגלח שוב

לתקן מנעלים שנקרעו הרבה אם הוא צריך ללכת בהם, מכיון שעל ידי זה יקרעו עוד יותר והוי דבר האבד. ומכל מקום מותר לקנות נעליים חדשות בחול המועד (ילקוט יוסף המועדים עמוד תקיח).

בעל עסק

בעל עסק או דפוס או בית חרושת שיש לו פועלים קבועים שעובדים אצלו, ומקבלים משכורתם מדי חודש בחדשו, ויש לחוש שאם יסגור את העסק שלו במועד, יתחייב לשלם להם משכורתם שלמה, על ידי ההסתדרות והשלטונות, אין לך דבר האבד גדול מזה. ולכן ראוי להעסיק את הפועלים במלאכתם. ורק ישתדלו לעשות זאת בצינעא כל כמה שאפשר.

פועל

פועל שעובד באופן קבוע אצל בית חרושת מסויים, ואם יתחמק מלעבוד בחול המועד קיים חשש שיפטר, מותר לו להמשיך לעבוד בחול המועד, כל שאינו יכול לקבל חופשה על חשבון החופש השנתי המגיע לו, שמכיון שיש לחוש שיאבד כל פרנסתו על ידי כך, חשוב ודאי כדבר האבד. וכבר נתבאר שאפילו על ספק דבר האבד מותר לעבוד בחול המועד, כל שאין במלאכתו טירחא יתירה.

נופים עליו לעבוד ורוצה להוציא אישור מחלה

מי שכופים עליו לעבוד ולעשות מלאכה האסורה בחול המועד מצד הדין, ראוי להמציא תעודה רפואית (אישור מחלה) או הנמקה אחרת אף אם היא אינה נכונה להשתחרר ממנה לבל יכפוהו הממונים עליו [שלא בצדק] לעבוד במועד עבודה האסורה. (ילקוט יוסף המועדים עמוד תקיג).

תיקון לרכבים ציבוריים

מותר למכונאי מקצועי לתקן על ידי מעשה אומן כל תיקון שיידרש באוטובוסים צבוריים, או במוניות העומדות לשירות הציבור, או מכוניות משא העומדות להעברת מצרכים של אוכל נפש וכדומה. וראוי המכונאי לקבל שכר תמורת עבודתו.

תיקון לרכב פרטי

מכוניות פרטיות אין לתקן על ידי מעשה אומן, ואפילו אם מתכוין להעביר בהם מצרכי אוכל נפש, כל שאפשר להעבירם בדרך אחרת אסור. אבל תיקון שהוא מעשה הדין ואין צריך אומן לעשותו מותר אפילו לצרכי יחיד ואפילו לצורך טיול בעלמא.

שטיפת רכב

מותר לנקות המכונית וליפותה. כשאין טרחא יתירה בדבר.

הלכות מוריד הטל וברכנו

מוריד הטל

החל מתפלת מוסף של יום טוב ראשון של פסח, מפסיקים לומר "משיב הרוח ומוריד הגשם", ואומרים במקום זה "מוריד הטל". אדם שטעה בימות החמה והזכיר "מוריד הגשם", אם נזכר באמצע הברכה חוזר לראש הברכה, ומתחיל אתה גבור לעולם ה' וכו', ואם התחיל מ"רב להושיע מוריד הטל", גם כן יצא. ואם נזכר אחר שאמר ברוך אתה ה' קודם שסיים "מחיה המתים", יאמר "למדי חקך" שיראה כאומר פסוק בלבד, ויחזור לאתה גבור. ואם לא נזכר עד שסיים "מחיה המתים", אף על פי שלא התחיל "אתה קדוש", חוזר לראש התפלה.

מסתפק

בימות הקיץ אם נסתפק אם אמר משיב הרוח ומוריד הגשם או מוריד הטל, אם הוא בתוך שלשים יום מיום טוב של פסח, צריך, שחזקה שאמר מה שהיה רגיל לומר קודם לכן. ואם הוא אחר שלשים יום, הרי הוא בחזקת שאמר מוריד הטל ואינו צריך לחזור.

עצה טובה

ישנה עצה לומר ביום הראשון של פסח "מחיה מתים אתה רב להושיע מוריד הטל", (וחייב לומר את כל הנוסח, ולא רק "מוריד הטל") כנגד

שלשים יום שמזכיר בהם בתפלתו של פסח בכל יום מוריד הטל, ולאחר שאמר זאת - אם מסתפק לאחר מכן אם אמר מוריד הגשם או מוריד הטל, הרי הוא בחזקת שהזכיר מוריד הטל, ואינו חוזר. ומי שטעה בוודאות בימות הקיץ אחר שלשים יום ואמר בתפלתו משיב הרוח ומוריד הגשם, צריך לחזור לראש התפלה, שאין החזקה מועילה אלא בספק.

ברכנו

החל ממוצאי יום טוב הראשון של פסח, אומרים "ברכנו" במקום "ברך עלינו", עד ליל שבעה בחשון. מי שטעה בימות החמה ואמר "ברך עלינו" ושאל טל ומטר, אם נזכר באמצע הברכה חוזר לראש הברכה, ואם נזכר אחר שאמר ברוך אתה ה' קודם שסיים מברך השנים, אומר למדי חוקיך, ויחזור לראש הברכה, ואם לא נזכר עד שסיים מברך השנים, או שלא נזכר אלא בברכות שלאחר מכן, חוזר ל"ברכנו", וממשיך ברכות התפלה על הסדר. ואם לא נזכר עד שאמר פסוק יהיו לרצון (האחרון), חוזר לראש התפלה. לפיכך יחידים הצריכים לגשמים מפסח ועד סוכות, אינם רשאים להזכיר מוריד הגשם, או לשאול טל ומטר בברכת השנים.

ברכת מצה מטוגנת בימי הפסח

מאכל נפוץ בימי הפסח הוא מצה מטוגנת, יש השוברים מצה לרבעים ומטגנים בשמן, ויש המפוררים את המצה ומטגנים אותה עם ביצים ויש לברר ולדעת מה ברכת מאכל זה, ויש בכך שלושה אפשרויות:

א. כזית מצה מטוגנת בשמן עמוק

לפי המבואר בשו"ע (ס' קס"ח ס"י), אם לוקחים כזית מצה בפסח ומטגנים בשמן עמוק שדין טיגון זה כבישול, אם יש לה צורת מצה ויש שיעור כזית ברכת המצה המוציא לחם מן הארץ, משום שכזית פת או מצה אי אפשר לבטל אותם מחמת חשיבותם.

ב. פחות מכזית מצה מטוגנת בשמן עמוק

אם לוקחים מצה ושוברים או מפוררים אותה, באופן שבכל חתיכה יש פחות מכזית ומטגנים בשמן עמוק, ברכתה מזונות ועל המחיה אפילו אם קובע סעודתו (שאוכל יותר 2166 גרס), לפי שדין מצה זו כדין תבשיל שלא מועיל בו קביעות סעודה לשנות את ברכתו, גם אם ניכר שזו מצה. ג. אם טיגנו את שברי המצה במעט שמן רק כדי

שלא ידבק ועדין ניכר שזה מצה

אם טיגנו את שברי המצה במעט שמן רק כדי שלא ידבק ועדין ניכר שזה מצה, ברכתה המוציא, משום שזה נחשב

כמו אפיה. (הליכות מועד, אור ההלכה מועדים מפי הרה"ג

ר' גדעון בן משה עמ' תשכ"ט)

זיכה אותנו ה' יתברך לימים הקדושים הללו ימי "חול המועד פסח" בסיעתא דשמיא קיבצנו כמה מההלכות והמעלות של הימים הללו

יום שני ט"ז ניסן א' דחול המועד פסח, יום א' לעומר

יום א' דחול המועד פסח מעלה גדולה שביום זה בתפילת שחרית, בזמן קריאת התורה, יהיה נוכח לוי, כדי שלא יהיה יעלה כהן במקומו, כיון שיומו של לוי הוא, שבו נולד וגם נפטר לוי בן יעקב ע"ה.

וכתב הגאון רבי חיים פלאג' ז"ל (מועד לכל חי בהשמטות) כי מי שהוא לוי (ויש אומרים אף כהן, כי הוא מזרעו של לוי) יהיה רובו של יום זה בקדושה.

טוב לעשות דבר מיוחד בסעודה ביום ט"ז בניסן, זכר לסעודת אסתר, שבו נתלה המן הרשע, ויש לזה רמז בפסוק (יהושע ה, ב) "וישבית המן ממחרת הפסח", שנרמז בו על תליית המן הרשע יום אחרי חג הפסח, ט"ז בניסן.

יום ט"ז בניסן הוא יום הנפת העומר, וטוב לקרוא פרשת העומר (ויקרא כ"ג פסוקים ט' - י"ד), וכן בפרשת ויקרא (פרק ג' פסוקים י"ד - ט"ז), ומשניות מנחות (קדשים פרק י'), ואחר כך יש לומר: "ריבון העולמים יהי רצון מלפניך כאילו נקרב העומר בזמנו" (כף החיים סימן ת"צ סק"ה). (אור ההלכה מועדים)

הלכה חשובה ליום הראשון של ספירת העומר

אף על פי שקיימא לן מצוות צריכות כוונה, מכל מקום כיון שדין זה שנוי במחלוקת הפוסקים,

טוב לומר בפירוש בתחילת ימי הספירה, "אני מכוין שבכל לילה מן הלילות של ספירת העומר

בשנה זו, שלא לצאת ידי חובת הברכה והספירה של העומר בשמייעתי אותם מפי השליח צבור,

או אדם אחר, אלא רק כשאברך ואספור העומר בעצמי".
(חזו"ע יו"ט)

יום שלישי י"ז ניסן ב' דחול המועד פסח, יום ב' לעומר

זיכה אותנו ה' יתברך לאכול שבעה ימים מצות, המצה חודרת לגוף ונבלעת בדם והופכת לחלק מגוף האדם, וידוע שהרב הקדוש רבי חיים מצאנז זי"ע, התבטא אחר ליל הסדר: "שישו ביני מעי שישו, נכנסת מצה, נכנסת קדושה, נכנסת אמונה",

בבחינת (תהילים מ, ט): "ותורתך בתוך מעי".

והרב הקדוש בעל 'יטב לב' מסיגעט זי"ע, כשהיה רואה יהודי אחר ליל הסדר, היה קורא עליו: "מה נשתנה הלילה הזה מכל הלילות", ראיתי אותו לפני כן, עכשיו אני רואה אותו אחרי ליל הסדר, והוא מישהו אחר לגמרי - מה נשתנה!

ונראה לומר שההבדל בין חמץ למצה הוא כחוט השערה, חמץ רומז לדבר חמוץ, ממורמר - "שום דבר לא הולך לי", הוא נרגן, על כל דבר יש לו טענות ומענות, המצב שלו חמוץ, המחשבה מהיצר הרע - בחינת חמץ. וזהו ההבדל בין חמץ למצה, שהוא כחוט השערה, כי עם המחשבה הזאת, יש הבדל קטן בין עשות המצווה במרירות ובין עשייתה בשמחה, וכן בצער על 'שהייתי יכול לעשות יותר טוב'. יש צער שבא ממקום של שמחה ויש ממקום של יאוש, וההבדל ביניהם הוא דק מאד, וצריך להיזהר בו מאד. (שיחות חיזוק)

יום רביעי י"ח ניסן ג' דחול המועד פסח, יום ג' לעומר

מובא בחז"ל: שחג פסח גדול מיום הכיפורים, משום שביום הכיפורים התשובה היא מיראה (אנו מפחדים להחתם עם הרשעים), ואילו בחג הפסח התשובה היא מאהבה.

ומובא בגמ' יומא (פו:): שגדולה תשובה מאהבה יותר מתשובה מיראה שעל ידי תשובה מיראה (שמפחד מהעונש של העבירות לכן חוזר בתשובה) הזדונות נעשות כשגגות, ועל ידי תשובה מאהבה (משום שאוהב את ה' הוא חוזר בתשובה) זדונות נעשות כזכויות.

ועל ידי פירוש זה ביארו את מנהג הקדמונים לשאוב "מים שלנו" (במצה יש חיוב ללוש אותה עם מים - שלאחר ששאבו אותם צריך להמתין שתיים עשר שעות, ואח"כ ללוש בהם) מאותו באר שעשו בו "תשליך" בראש השנה, וזה כדי לרמוז שבראש השנה עשינו תשובה מיראה והזדונות נעשו כשגגות ולכן זרקנו את העבירות. אך בפסח עלינו לעשות "תשובה מאהבה" ועל ידי זה העוונות נהפכו לזכויות, ולכן אנו כאילו נוטלים בחזרה את העבירות, כי הם נהפכים להיות מצוות.

ועוד ביארו בדרך מליצה, שהרי בראש השנה יש מנהג שלא לאכול אגוזים כי אגוז בגמטריא "חטא" ואילו בפסח לשון חז"ל הוא לחלק דווקא אגוזים, וזהו רומז לנו כי בפסח על ידי תשובה מאהבה נהפך האגוז למצוה, ולכן אנו אוכלים דווקא אגוזים. (הגדה של פסח מגן אברהם)

יום חמישי י"ט ניסן ד' דחול המועד פסח, יום ד' לעומר

כתב ה'רוקח' (הלכות פסח אות רצא) שהאוכל מצות בשבעת ימי החג כהלכתן נעשה שותף להקב"ה במעשה בראשית, וראייתו מהפסוק (שמות י"ג, ז) "מצות יאכל את שבעת הימים", 'שבעת ימים' אין כתיב כאן, אלא 'שבעת הימים' בה"א הידיעה, ללמדנו שנעשה שותף בבריאת שבעת ימי הבנין.

מבאר הרב הקדוש ה'תפארת שלמה' זיע"א. (רמזי פסח) את דברי הזוהר הקדוש מי שחסרה לו מידת האמונה הרי נחשב הוא כחסר רפואה, וסגולתה היא לרפאות את אלו שיש להם חסרון באמונה, כי על ידי אכילת מצה זוכה האדם להכיר במי שאמר והיה העולם.

כתב רבי מנחם מנדל מרימנוב זיע"א (מנחם ציון) שסגולת אכילת מצה מועילה לבטל כל תאוות רעות מנפש האדם.

יום שישי כ' ניסן ה' דחול המועד פסח ערב חג שביעי של פסח, יום ה' לעומר

אמרו חז"ל (ר"ה טז:): "חייב אדם לטהר עצמו ברגל", וביותר בערב שביעי של פסח, וכפי שכתב הרב הקדוש רבי פנחס מקאריץ זי"ע בצוואתו לבניו, שיקפידו יותר על הטבילה במקווה טהרה קודם שביעי של פסח, כי הוא יום גדול ונורא.

והטעם, משום מעשה שהיה, בשביעי של פסח האחרון לחיי הבעל שם טוב זי"ע, יצא הרב הקדוש מקאריץ לדרך כדי לשהות בצל רבו הבעל שם טוב, אך בדרך התעכב מחמת תקלות שונות והגיע למעזיבוז סמוך לחשיכה זמן קצר בטרם התקדש החג, ולא הספיק לטבול במקווה.

כאשר קיבל את פני הבעל שם טוב, שאל אותו הבעל שם טוב: "האם טבלת במקוה בערב יום טוב?", משהשיב הרב הקדוש מקאריץ בשלילה נאנח הבעל שם טוב מאוד, ולא ירד הרב הקדוש מקאריץ לסוף דעתו אך לא העז לשאול ולברר בסוד קדושים. אמנם לאחר פחות מחודשיים כאשר נשבה ארון האלוקים בחג השבועות, ידע הרב הקדוש מקאריץ שיש קשר ושייכות בין אנחתו בשביעי של פסח להסתלקותו לגזי מרומים, ולכן הורה לבניו ולזרעו אחריו להקפיד ביותר על הטבילה ביום הזה.

יום שבת כ"א ניסן חג שביעי של פסח, יום ו' לעומר

שביעי של פסח, הוא התגלות מסירות נפש.

כידוע, המדרש מספר על מה שהיה בעת קריעת והים, שנחשון בן עמינדב ירד לים, עד שהגיעו המים למעלה מחוטמו, ובזה עשה את כל מה שהיה יכול לעשות בגדרי הטבע, מסירות נפש ממש.

הגאון הצדיק, רבי ירוחם ליבוביץ זי"ע, המשגיח ממיר אמר: כאשר אדם מנצל את כל הכוחות שיש לו בטבע, (כמו נחשון בן עמינדב), בזה הוא מגיע למדרגה שלמעלה מדרך הטבע, וזוכה לנסים, כי ההנהגה שלמעלה מהטבע היא הנהגה של השם יתברך, והמנצל את כל מה שניתן לו בטבע, זוכה למעלה מן הטבע - ניסים ונפלאות.

עלינו לדעת, שמסירות נפש נמדדת כל אחד ואחד לפי כוחו ומעלתו, כל אדם שמשתדל לעבוד על מידותיו ולשבור את הדברים הרעים שבתוכו, גם זה נכלל בכלל מסירות נפש, ואדם כזה יכול לזכות לניסים ונפלאות.

הגדרות בין הלכות

נמצאים אנו ביום שבת ומיד לאחריו נכנס יום טוב ראשון של פסח, יש
 כדי להמחיש לקוראים את ההבדלים העקרוניים, כל ההלכות הינם על
 להוי ידוע: כל שאלה דומה למקרים המובאים

מקרה	שבת פרשת צו שבת הגדול	יום ראשון חג פסח
טלטול עצמות לכלבים וקליפות (של פירות) שאינם ראויים למאכל אדם לשאר בהמות	מותר (חזו"ע יו"ט כ"ו)	טלטול עצמות לכלבים אסור כדי שלא יבואו לזלזל ביום טוב (ועיין בהערה 1) (שם כ"ו)
בישול לצורך אוכל נפש	אסור	אם מדליק את הגז על ידי העברה מאש מצויה, כגון נר שהוכן לו לפני יום טוב מותר
הנמכה והגבהה של הגז בזמן שדולק	אסור	מותר לצורך התבשיל
סגירת הברז גז כדי שיתכבה הגז	אסור	אסור
כיבוי הגז בסיום השימוש	-----	אסור, ומותר בשני האופנים הבאים א. שמתכבה לבד על ידי שעון גז (חגז). ב. יכבה את הגז על ידי שיניח מים רותחים על הגז והמים יגלשו ויכבו את האש, ואחר כך יסובב את הכפתור של הגז, והמים שרתחו ישתמש בהם לשתיית קפה או תה [לפיתרון נוסף עיין הערה 3] (נ"ח)
מים שהוחמו בדוד שמש ללא חשמל באמבטיא שלו בבית	אם המים התחממו בשבת על ידי דוד שמש ללא חשמל, אסור להתרחץ כל גופו, אלא רק פניו ידיו ורגליו [מ"א]	אם המים התחממו ביום טוב על ידי דוד שמש ללא חשמל, מותר להתרחץ כל גופו, אך יזהר לא לסחוט [מ"א]
מים שהוחמו בדוד שמש בבית המרחץ (מקווה)	אסור אפילו פניו ידיו ורגליו [מ"ב]	בבור של המקווה מותר אבל להתרחץ אסור במים חמים [ילקו"י יו"ט עמ' שע"ה]

נספחים

1. האיסור להשליך ביום טוב עצמות לכלבים וקליפות שא
 להשליך לשאר כלבים ובהמות שבעיר, אך אם הכלבים והבהמות שלו, חיוב
 2. גדר מחלל שבת בפרהסיא שדינו כגוי, דווקא באדם שמחלל שבת ביד רמה ובחוצפה גז
 לצורך פרנסה אין דינו כגוי (קיצ)
 3. וכתבו הרבה מפוסקי זמנינו פיתרון נוסף: יש סוגי גז חדשים, שאם מניחים כפית מתכ
 לכן יש מקילים ביום טוב לכבות את הגז בדרך זו, להניח את כפית בין החישן לאש, ו
 לקיים פיתרון זה חייב לבדוק בגז אצלו בבית בערב יום טוב, ולהניח כפית ולבדוק שאין

בם דינים שאסורים בשבת ואילו ביום טוב מותרים וישנם גם הפוך, לכן הוצאנו טבלה
 ל פי פסקי מרן הרב עובדיה יוסף זצ"ל (כל המקורות מתוך חזו"ע יום טוב, אא"כ כתוב אחרת)
 להלן חובה לשאול שאלת חכם, ואין לדמות בין מקרה למקרה

אדם שרגיל לעשן סיגריות	אסור	מותר, על ידי שמדליק מאש קיימת ויזהר לא לכבות את הסיגריה (שם מ"ד)
הוצאה מרשות היחיד לרשות הרבים או ההיפך ללא עירוב	אסור [שו"ע סימן שמ"ו]	מותר אם יש קצת צורך בדבר
לברור אוכל	מותר רק אם מקיים את התנאים הבאים: א. בורר אוכל מתוך הפסולת. ב. בורר כדי לאכול לאלתר. ג. בורר ביד (ואפשר גם על ידי כף ומזלג), ולא בכלי המיועד לברירה (חזו"ע שבת ח"ד קע"ג)	מותר רק אם מקיים את התנאים הבאים: א. יברור את הדבר המועט, כגון אם המאכל מרובה והפסולת מועטת יברור הפסולת מתוך האוכל, ואם הפסולת מרובה יברור אוכל מתוך הפסולת. ב. בורר ביד ולא בכלי המיועד לברירה.
סחיטת לימונים	מותר [ע"ד], והמחמיר לסחוט על סלט או סוכר תבוא עליו ברכה [ילקו"י קצוש"ע או"ח סי' ש"כ סעי' י"ג י"ד]	מותר (ע"ג)
סחיטת שאר פירות (כגון זיתים, ענבים, תפוזים, וכדומה)	אסור, אבל אם רוב המשקה נבלע באוכל מותר חזו"ע שבת ח"ד קל"ז	אסור אפילו לצורך אוכל נפש, אבל אם רוב המשקה נבלע באוכל מותר
לחתוך סלט דק דק לסעודה אחרת לחתוך לאותה סעודה מותר בין בשבת בין ביום טוב	אסור	מותר

הטבלה:

אינם ראויים למאכל אדם לשאר בהמות, מדובר דווקא
 המזונות שלהם מוטל עליו, ומותר להביא להם לאכול עצמות וקליפות.
 יולה בעישון סיגריות בשבת או בנהיגה ברכב ואופנוע וכדומה. אבל אדם שמחלל שבת
 ור שו"ע חזו"ע יו"ט עמ' צ"ז).
 ג בין חיישן הבטיחות לאש, רק אחר כשש עד שבע שניות נכבה הגז, ונחשב כגרם כיבוי.
 מיד לאחר מכן מותר לסובב את הלחץ של הגז כדי למנוע זרימת גז. אולם מי שרוצה
 מאש נכבית מיד, ושיועד לעשות זאת ללא שום סכנת בטיחות (ילקו"י יו"ט עמ' תמ"ט).

תזכורות לשבת ולחג:

- לא לשכוח לעשות מכירת חמץ.
- להיזהר לבדוק את החמץ הנמצא בשואב אבקה ולבער אותו.
- לא לשכוח לשרוף את החמץ.
- יש לשמח את הנשים בבגדים ותכשיטים נאים, ואת הקטנים בראוי להם, במגדנות וממתקים לכבוד הרגל.
- ישתדל להסתפר ולהתגלח עד ערב החג, כדי שלא יכנס לרגל כשהוא מנוול (בפרט שלאחר ימי חג הפסח ונוהגים במנהגי אבלות על תלמידי רבי עקיבא שנפטרו, ונוהגים שלא להסתפר ולהתגלח בהם, יה"ר שהקב"ה ישלח את משיח צדקנו ויהפוך הקב"ה את האבל לחג אמון).
- הנוהגים בשבת זו לאכול חמץ יתארגנו עם לחם לשני סעודות, ועדיף שיהיה בצמצום (כביצה לכל סועד בכל סעודה), הלחם המומלץ הוא פיתות שפחות מתפוררים.
- הנוהגים בשבת זו לאכול אוכל כשר לפסח בלבד, יכינו מצה מבושלת או מטוגנת ביום שישי
- את הכרפס (סלרי) והמרור (עלי החסה) שיוצאים בהם ידי חובת מצות אכילת מרור בליל פסח, יש לבדוקם היטב ביום שישי מן התולעים שמצויים בהם. ויניחו אותם במקרר או במטלית לחה עד ליל הסדר, כדי שלא יכמשו. ויזהרו לא לתת את עלי המרור בתוך חומץ להוריד את התולעים מפני שעל ידי זה נעשה המרור כבוש (אור ההלכה מועדים תרצ"ו).
- יזכרו להכין את החרוסת כבר מיום שישי.
- יכינו מיום שישי נר שעה דלוק של 48 שעות, כדי שיוכלו להעביר ממנו אש ביום טוב.
- יכינו לפני השבת מערכת נרות נוספת שידליקו ממנה במוצאי שבת את נרות החג.
- טוב לסדר ביום שישי בשקיות קטנות כמות כזיתות של מצה לכל אחד משקל הכזית מעיקר הדין 27 גרם (יש להכין: שלוש שקיות לכל אחד, ולעורך הסדר ארבע ויש מחמירים חמש).
- טוב לסדר ביום שישי בשקיות קטנות כמות כזיתות של מרור לכל אחד משקל הכזית מעיקר הדין 27 גרם (יש להכין: שני שקיות לכל אחד).
- להכין כוסות המכילות מעט יותר מרביעית (81 סמ"ק) לכל המסובים.
- טוב לסדר מיום שישי כל מיני שקיות הפתעה ומשחקים לילדים שישארו ערניים וישתתפו בליל הסדר.
- עורך הסדר ישתדל לעבור על ההגדה של פסח, כדי שיוכל להעביר את ההגדה בצורה מסודרת ובלי בלבול.
- מכיוון שאסור לדבר לאחר הברכה על היין לבין הטעימה, וכן לאחר ברכת המצה לבין האכילה, ויש חשש שהאנשים ישכחו לאכול בהסיבה, מומלץ להכין דף מיום שישי שעליו כתוב "הסיבה", ולאחר הברכה ירים את הדף ויזכיר למסובים להסב.
- על הגבאים של בתי הכנסת לשים לב לסדר את המחזוריים של החג כבר ביום שישי, וכן לגלול את ספר התורה של החג (שיקראו ביום ראשון) כבר ביום שישי.
- מבחינה לוגיסטית יתארגנו ויכינו שקיות אשפה חתוכות כמות כפולה לימים שבת וראשון.
- יכינו מפות לשולחן שבת כמות כפולה לסעודות השבת ולסעודות החג.
- מקררים של חברת שארפ SHARP ישנם שני מצבים של כיבוי המקרר קצר ליום שבת ואחד ארוך, בשבת זו יכוונו למצב הכיבוי הארוך.
- יכוונו את שעוני השבת בבית ביום שישי שיסתדרו גם עם השעות של החג.

